

ตกเป็นของชาวยุโรป เมื่อเกิดโรคพิษในฝรั่งเศส ร่องุ่นที่อัลยิเยก็เจริญอย่างรวดเร็ว ผลประโยชน์ตกเป็นของชาวยุโรปเกือบทั้งหมด ชาวพื้นเมืองอัลยิเยนยังมีฐานะเป็นเพียงกรรมกรผู้รับใช้ชาวยุโรปเท่านั้น

ส่วนอาณานิคมอื่น ๆ นั้น ดูนิสตกเป็นประเทศราชของฝรั่งเศสในระยะต้นของทศวรรษที่ ๑๘๘๐ การที่แพร่หมดอำนาจลงไม่ได้หมายความว่า ความต้องการอาณานิคมในอินโดจีนจะถูกละเลยไปด้วย โคชินไชน่า (Cochin-China) อันนัม (Annam) กัมพูชา และตังเกี๋ย (Tonkin) ถูกรวมกันภายใต้ฝรั่งเศสใน ค.ศ.๑๘๘๗ และผนวกลาวเพิ่มขึ้นไปอีกใน ค.ศ.๑๘๙๙ ใน ค.ศ.๑๘๘๕ ฝรั่งเศสได้มาดากัสการ์เป็นรัฐในอารักขา ใน ค.ศ.๑๘๙๕ ฝรั่งเศสได้เริ่มส่งทหารยึดครองทางเหนือของแอฟริกาตะวันออก และยึดคิจบูติ (Djibouti) ไว้ แม้ว่ายังปักหลักอยู่เพียงบริเวณริมฝั่งทะเลเท่านั้น

ส่วนทางตะวันตกของแอฟริกา นั้น ฝรั่งเศสยึดได้ก็เญีย (Guinea) ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าไอวอรี โคสต์ (Ivory Coast) ดาโฮเมย์ (Dahomey) เซเนกัล (Senegal) บรรดาพ่อค้า นักสำรวจ หมอสอนศาสนาและทหารชาวฝรั่งเศสต่างมุ่งมั่นขยายอาณานิคมฝรั่งเศสลึกเข้าไปในแอฟริกา และใน ค.ศ.๑๘๙๓ ทิมบักตู (Timbuktu) ก็ถูกยึดครองโดยกองทหารภายใต้การนำของนายทหารหนุ่มชื่อจอฟร์ (Joffre)

แอฟริกาเหนือเป็นบริเวณที่มหาอำนาจแข่งขันกันในการขยายอาณานิคม ใน ค.ศ. ๑๘๙๐ อังกฤษและฝรั่งเศสได้ทำอนุสัญญาฟรังโก-บริติช (Franco-British Convention) ซึ่งกำหนดเส้นแบ่งเขตระหว่างดินแดนแห่งผลประโยชน์ของทั้งสองประเทศในแอฟริกาจากไนเจอร์ (Niger) ถึงทะเลสาบชาด (Lake Chad) ทั้ง ๆ ที่มีการปะทะกันต่อมาใน ค.ศ.๑๘๙๘ แผนการของฝรั่งเศสที่จะเรียกร่องเอาซูดานตอนใต้ (Southern Sudan) โดยส่งกองทหารไปจากทั้งฝั่งทะเลตะวันออกและตะวันตก ก็เป็นการสายเกินไปและไม่ได้เตรียมพร้อมไว้ ผู้นำของกองทหารฝั่งตะวันตกยกพลขึ้นบกในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.๑๘๙๖ แล้วก็ถูกตีจากคองโก (Congo) ในเดือนเมษายน ค.ศ.๑๘๙๗ การโจมตีใจกลางของทะเลทรายแอฟริกาของนายพันมาร์ชองด์

(Marchant) พร้อมกำลังทหารฝรั่งเศสไม่กี่คนและชาวเซเนกัล (Senegal) อีกประมาณ ๑๕๐ คน เป็นงานที่ได้รับความสำเร็จอย่างงดงาม ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.๑๘๕๔ กองทหารเล็ก ๆ ของเขาได้ไปถึงฟาโชดา (Fashoda) ที่แข็งแกร่งของซูดาน และพบกับนายพลคิชเชนเนอร์ (Kitchener) พร้อมกับกองกำลังกองทหารอังกฤษที่เหนือกว่าถึง ๑๐ เท่า กองทหารอังกฤษเพิ่งลงมาจากทางเหนือ หลังจากได้ทำลายกองทัพซูดานที่ออดูร์มาน (Omdurman) กำลังทหารของอังกฤษและฝรั่งเศสได้ประจัญหน้ากันในเดือนกันยายน การที่จะส่งกำลังเสริมมาให้ นายพันมาร์ชองต์ ย่อมเป็นไปได้ และรัฐมนตรีต่างประเทศของฝรั่งเศส นายเดลคาสเซ่ (Delcassé) ก็ไม่ยอมเสี่ยงทำสงครามกับอังกฤษเพียงเพื่อจะชิงดินแดนที่ ลอร์ด ซาลิสเบอรี (Lord Salisbury) รัฐมนตรีต่างประเทศของอังกฤษกล่าวว่ามิมีประโยชน์ทางกลไกกรรมเพียงเล็กน้อย อีกประการหนึ่ง เดลคาสเซ่ได้คิดที่จะเอาอังกฤษ เป็นพันธมิตรต่อต้านเยอรมนีอยู่แล้ว ดังนั้นถึงชาวฝรั่งเศสจะขุ่นเคือง นายพันมาร์ชองต์ก็ได้รับคำสั่งให้ถอนทหาร และก็มี การแบ่งเขตอิทธิพลของฝรั่งเศสและอังกฤษ ภายหลังกรณีขัดแย้งที่ฟาโชดา

มหาอำนาจในยุโรปได้ขยายอาณาเขตในแอฟริกาจนเหลือแต่โมร็อกโก (Morocco)

เท่านั้น การแทรกแซงของฝรั่งเศสในบริเวณนี้ชักนำมาซึ่งวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศ ก่อนหน้านั้น รัฐบาลฝรั่งเศสได้หันไปสนใจเหตุการณ์ในทวีปยุโรป ความขัดแย้งในระบบของลัทธิการทูตแบบ บิสมาร์ค (Bismarckian Diplomacy) ทำให้เป็นการยากสำหรับเยอรมนีที่จะผูกสัมพันธ์ทั้งกับรัสเซียและออสเตรียในเวลาเดียวกัน ความไม่พอใจของรัสเซียในผลของการเป็นพันธมิตรกับเยอรมนี ทำให้การทูตของฝรั่งเศสได้โอกาสทอง ซึ่งประจวบกับความจำเป็นทางการเงินของ รัฐบาลพระเจ้าซาร์ทำให้ต้องพึ่งฝรั่งเศส ใน ค.ศ.๑๘๘๔ รัฐบาลรัสเซียยืมเงิน ๕๐๐ ล้านฟรังก์ ในตลาดการเงินของฝรั่งเศสเงินกู้อื่น ๆ ตามมามากขึ้น ด้วยการสนับสนุนของหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส มิตรภาพระหว่างฝรั่งเศสและรัสเซียเจริญงอกงามยิ่งขึ้น ใน ค.ศ.๑๘๙๑ กองทัพเรือของฝรั่งเศส ได้ไปเยือนฐานทัพเรือรัสเซียที่ครอนสตาตท์ (Cronstadt) อย่างเป็นทางการ และกองทัพเรือของรัสเซียก็ได้มาเยี่ยมตอบแทนในปีต่อมา ในเดือนมกราคม ค.ศ.๑๘๙๔ สัมพันธภาพระหว่าง

ฝรั่งเศสและรัสเซียก็เป็นที่รู้จักกันทั่วถึง มีการประกาศสัญญาาร่วมป้องกัน (Franco-Russian defensive alliance) ความสนิทสนมกับรัสเซียเป็นสิ่งที่ชาวฝรั่งเศสพอใจ เพราะทำให้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวอีกต่อไป แม้ว่าการเป็นพันธมิตรกับรัสเซียจะเป็นความสนใจท้ายสุดของฝรั่งเศส เพราะชาวฝรั่งเศสบางคนกลัวอย่างที่ออสเตรียในสมัยศตวรรษที่ ๑๘ เคยกลัวมาแล้วว่ารัสเซียอาจจะชักนำพันธมิตรไปมุ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ของตน ถ้ารัสเซียเกิดคิดพลาดขึ้นมาก็คงจะดึงเอาฝรั่งเศสเข้าสู่สงครามโดยไม่จำเป็น แต่ความวิตกเช่นนี้ก็ไม่มีมากนักเมื่อพระเจ้าซาร์และประธานาธิบดีฝรั่งเศสได้ผลัดกันเยือนแต่ละฝ่ายใน ค.ศ. ๑๘๙๖-๑๘๙๗ ด้วยความสำเร็จอย่างงดงาม

หลังจากนี้ ฝรั่งเศสก็รู้ว่าขายอยู่กับคดีเตรย์ฟุสและยุ่งกับปัญหาภายในประเทศเกินกว่าจะสนใจกิจการต่างประเทศได้ ในระยะเวลา ๗ ปี มีนายกรัฐมนตรี ๕ คน แต่มีรัฐมนตรีต่างประเทศคนเดียวตลอดนั่นคือ เดลคาสเซ่ (Delcassé) เขาเป็นคนตัวเล็ก เตี้ย และผิวคล้ำ เคยเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดจากแถบพีเรอนีสที่ห่างไกล เป็นคนขยัน รู้จักเก็บความลับ เขาเป็นศัตรูกับเยอรมนีและตั้งใจแน่วแน่ที่จะสร้างปราการต่อต้านลัทธิอิสมาลิต ซึ่งขณะนั้นกำลังเสื่อมลง จุดมุ่งหมายของเดลคาสเซ่ คือการนำอังกฤษมาเป็นพันธมิตรโดยไม่ทำลายสัมพันธภาพที่มีกับรัสเซีย การเป็นมิตรระหว่างอิตาลี และฝรั่งเศสอีกครั้งหนึ่งทำให้ฐานะของฝรั่งเศสในเมดิเตอร์เรเนียนมั่นคงขึ้น โดยการมีอำนาจควบคุมมออคโค จุดมุ่งหมายของเดลคาสเซ่ไม่น่าจะเป็นไปได้เพราะมันไม่ได้อยู่ในแนวเดียวกันเลย การที่เขาประสบความสำเร็จก็คงเป็นเพราะความคิดพลาดของการทูตเยอรมัน และเพราะความเชี่ยวชาญของตัวแทนสำคัญ ๆ ของเขาที่ดำเนินนโยบายทางการทูตในเมืองหลวงต่าง ๆ ในยุโรปนั่นเอง

นักการทูตที่มีความสามารถและเก่งที่สุด ในสมัยสาธารณรัฐที่ ๓ มี ๒ คน คือฟ็อนง ตระกูลกัมบง (Cambon) ปอล กัมบง (Paul Cambon) เป็นเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำที่ลอนดอนตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๘๘-๑๘๒๐ และจูลส์ กัมบง (Jules Cambon) ประจำอยู่ที่เบอร์ลิน ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๐๗-๑๘๑๘ นักการทูตผู้ยิ่งใหญ่อีกคนหนึ่งคือกามิลล์ บาเร่ (Camille Barère) ประจำอยู่ที่โรมตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๙๗-๑๙๒๒ ความสำเร็จของเดลคาสเซ่ยังขึ้นอยู่กับผลงานของผู้ที่

คำร่งตำแหน่งรัฐมนตรีต่างประเทศก่อนหน้าเขาคือกาเบรียล ฮาโนโต (Gabriel Hanotaux) ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกการเป็นพันธมิตรกับรัสเซียและดำเนินการขั้นแรกในการเริ่มสัมพันธ์ภาพกับอิตาลี ดังนั้นเมื่อเคลาสเซ่เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศใน ค.ศ.๑๘๙๘ ฝรั่งเศสก็อยู่ในระหว่างการเคลื่อนไหวอันจะนำไปสู่การปฏิวัติทางการทูตอยู่แล้ว

ความสำเร็จในเรื่องรัสเซียตามมาด้วยความสำเร็จในเรื่องอิตาลี ใน ค.ศ.๑๙๐๐ ฝรั่งเศสตกลงว่าอิตาลีจะไตรโปลี (Tripoli) โดยที่ฝรั่งเศสจะได้ผลประโยชน์ในมอริสโคโค ใน ค.ศ.๑๙๐๒ เมื่ออิตาลีแก้ไขสัญญาสัมพันธมิตรกับมหาอำนาจกลาง ก็มีการตกลงลับซึ่งสัญญาว่าอิตาลีจะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับการรุกรานของฝรั่งเศสไม่ว่าในกรณีใด ๆ โดยเหตุนี้ใน ค.ศ.๑๙๐๒ ฝรั่งเศสจึงได้รัสเซียเป็นพันธมิตร และเป็นที่เชื่อได้ว่าอิตาลีจะวางตัวเป็นกลางในข้อขัดแย้งระหว่างฝรั่งเศสและเยอรมนีในอนาคต

การมีสัมพันธ์ภาพกับอังกฤษเป็นปัญหาที่ยุ่งยากกว่านั้น กุญแจสำคัญในเรื่องนี้คือมอริสโคโค อังกฤษแสดงท่าทีว่าไม่ต้องการให้มหาอำนาจใดเข้าไปยุ่งเกี่ยวฝั่งทางใต้ของช่องแคบยิบรอลตา (Gibraltar) ถ้าฝรั่งเศสต้องการจะแทรกแซงที่นั่นก็ต้องตกลงกับอังกฤษก่อนเวลานั้นอังกฤษกำลังต้องการพันธมิตรเพราะผลจากการที่ถูกทอดทิ้งและถูกรุมประณามในสงครามบัวร์ (Boer War) อังกฤษสนใจที่จะเป็นพันธมิตรกับเยอรมนี ฝรั่งเศสเองก็ไม่ไว้วางใจอังกฤษกรณีฟาโชดา ยังเป็นที่จดจำกันได้ หนังสือพิมพ์ฝ่ายขวาในฝรั่งเศสมีภาพการตูนล้อที่ต่อต้านอังกฤษอยู่เสมอ ดังนั้นการติดต่อกับรัฐบาลอังกฤษจึงเป็นสิ่งที่เคลาสเซ่ต้องทำด้วยความระมัดระวังและเป็นความลับโดยผ่านทางเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสในลอนดอน การแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างประเทศของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ ๗ (Edward VII) และประธานาธิบดีลูเบต ใน ค.ศ.๑๙๐๓ ทำให้ความเป็นศัตรูของทั้งสองประเทศลดน้อยลงและมีบรรยากาศของความเป็นมิตรมากขึ้น ใน ค.ศ.๑๙๐๔ มีการเจรจาลับระหว่างสองประเทศเพื่อร่วมลงนามในสัญญาแสดงมิตรภาพทางการทูตที่เรียกว่าสนธิสัญญาอันโหดรี (Entente Cordial) โดยอังกฤษและฝรั่งเศสจะยอมรับในเสรีภาพของแต่ละฝ่ายที่จะกระทำการใด ๆ ในมอริสโคโคและฮิปป์ตามลำดับของแต่ละฝ่าย

และที่สำคัญ คือ การเจรจาเรื่องการทหารบกและทหารเรือซึ่งผูกมัดอังกฤษให้ร่วมมือกับฝรั่งเศสในเวลาต่อมา

บรรยากาศระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ฝรั่งเศสกลับคืนสู่ดุลยภาพทางการทูตอย่างมั่นคง เหตุการณ์ในมอริออคโคทำให้รัฐบาลเยอรมันเห็นควรที่จะจำกัดความก้าวหน้าในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของฝรั่งเศส การที่รัสเซียซึ่งเป็นพันธมิตรของฝรั่งเศสพ่ายแพ้ในตะวันออกไกล และนโยบายของรัฐบาลคอมเบส์ (Combes) ทำให้เกิดความวุ่นวายในกองทัพฝรั่งเศส เยอรมนีได้ถือโอกาสแทรกแซงในมอริออคโค ไกเซอร์วิลเลียมที่ ๒ (Wilhelm II) ได้เสด็จไปเมืองแทนเจียร์ (Tangier) และพระองค์ได้ยืนยันในสุนทรพจน์ที่ก้องไปทั่วยุโรปว่า สุลต่านจะต้องมีอิสรภาพเสมอและเยอรมนีก็น่าจะมีผลประโยชน์ในมอริออคโค การประกาศเช่นนี้ทำให้ฝรั่งเศสเริ่มปฏิเสธนโยบายของเคลคาสเช่ สภาเองก็เนือย ๆ ลง และไม่ได้นับสนับสนุนเขาในการต่อต้านเยอรมนี นอกจากนั้นอิทธิพลของเขาในสภาก็ลดลงอย่างมากเพราะเขาให้ความสนใจในการบริหารงานในกระทรวงเป็นส่วนใหญ่มากกว่าที่จะสนใจสภา ดังนั้น รัฐบาลเยอรมันจึงพอใจยิ่งนักที่เขาต้องถูกบังคับให้ลาออก แต่ในการประชุมนานาชาติที่เมืองอัลเจอซิราส์ (Algéciras) ใน ค.ศ. ๑๙๐๖ ที่ประชุมรับรู้อผลประโยชน์ของนานาชาติในมอริออคโคและยอมรับบทบาทของฝรั่งเศสที่นั่น ซึ่งนับว่าเป็นชัยชนะของฝรั่งเศสในการที่จะต่อสู้ทางการทูตกับเยอรมนีต่อไป

ความขัดแย้งของเยอรมนีและฝรั่งเศสในกรณีมอริออคโคคงดำเนินต่อไป ใน ค.ศ. ๑๙๐๘ เกิดเหตุถูกระทบกระทั้งทางทหารของทั้งสองฝ่าย แต่ไม่มีผลรุนแรงนัก ใน ค.ศ. ๑๙๑๑ ฝรั่งเศสเคลื่อนทัพล้อมมอริออคโค ทำให้เยอรมนีส่งเรือบินแพนเทอร์ (The Panther) มาที่อ่าวอากาดิร์ (Agadir Bay) เพื่อยืนยันข้อเรียกร้องของเยอรมนีที่จะเอาดินแดนในคองโกฝรั่งเศส (French Congo) เป็นค่าชดเชย ความตึงเครียดได้เกิดขึ้นจนมหาอำนาจทั้งสองเตรียมพร้อมที่จะทำสงครามกัน แต่นายกรัฐมนตรีกายโยซ์ (Caillaux) ของฝรั่งเศสและรัฐมนตรีต่างประเทศดีเตอร์ลิน เวอซ์เทอร์ (Kiderlen-Wächter) ของเยอรมนีเลือกเอาข้างประนีประนอมคือเยอรมนียอมให้ฝรั่งเศสได้มอริออคโคเป็นรัฐในอารักขา ในขณะที่ฝรั่งเศสจะยก

จาเมรูนส์ (Cameroons) ให้เยอรมนีท่ามกลางความเคียดแค้นของนักชาตินิยมทั้งสองฝ่าย

วิกฤตการณ์ระหว่างชาติใน ค.ศ.๑๙๑๑ เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อในการเมืองฝรั่งเศส ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.๑๙๑๑ คณะรัฐมนตรีของมริอังก์ประสพความพ่ายแพ้ กลุ่มสาธารณรัฐซึ่งมีอิทธิพลตั้งแต่ ค.ศ.๑๘๔๘ ก็หมดอิทธิพล กลุ่มที่ขึ้นมาแทนที่คือสหภาพสาธารณรัฐประชาธิปไตย (Union Republicaine Démocratique) ซึ่งตั้งขึ้นใน ค.ศ.๑๙๐๓ มีหลุยส์ มาแร็ง (Louis Marin) เป็นหัวหน้า กลุ่มนี้เป็นตัวแทนของพวกคาธอลิกและอนุรักษนิยมของฝรั่งเศส พวกเจ้าของที่ดินและนายทุนอุตสาหกรรมเป็นผู้สนับสนุน สหภาพฯดำเนินงานภายใต้การโฆษณาชวนเชื่อของพวกปฏิภริยาฝรั่งเศส (Action Française) ซึ่งมีอิทธิพลมากในวงการที่รับเอาลัทธิความเชื่อถือทางการเมืองของโมร์ราส์ (Maurras) และโตเคต์ (Daudet)

พวกชาตินิยมแม้จะมีจำนวนน้อย แต่ก็ครอบคลุมสังคมและหนังสือพิมพ์ของปารีส แต่พวกนี้ก็ไม่ใช้ตัวแทนของชาวฝรั่งเศสทั้งชาติ พวกฝ่ายซ้ายต้องการความสงบและเป็นมิตรกับนานาชาติ การที่ฝรั่งเศสเข้าแทรกแซงในเม็กซิโกโคก็ทำให้ชาวฝรั่งเศสต่อต้านเช่นกัน สงครามจูลเซีย-ญี่ปุ่น ทำให้ดูเหมือนว่าฝรั่งเศสจะมีส่วนรับผิดชอบด้วย ทำให้เกิดความไม่พอใจกันขึ้นในพวกที่นิยมสันติภาพ

คณะรัฐมนตรีฝ่ายซ้ายของกายโยซ์ ซึ่งรับตำแหน่งแทนมริอังก์ได้แก้ปัญหาระหว่างชาติใน ค.ศ.๑๙๑๑ ด้วยวิธีปรองดอง แต่กายโยซ์ไม่ใช่คนที่มีความสามารถเพียงพอที่จะจัดการกับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะภายในหรือนอกประเทศ เขาเคยผ่านงานทางการเมืองมาบ้าง มีคุณวุฒิ ความฉลาด อำนาง หยิ่งและทะเยอทะยาน แต่ไม่มีลักษณะเหมือนปัญญาชนที่เป็นนักสาธารณรัฐนิยม การยึดนโยบายอ้อมยอมทำให้พวกชาตินิยมไม่พอใจและเขาก็สูญเสียตำแหน่งในเดือนมกราคม ค.ศ.๑๙๑๒

เหตุการณ์ภายนอกประเทศยิ่งทำให้เรื่องราวภายในประเทศลดความสำคัญลงเรื่อย ๆ ผู้นำรัฐบาลคนใหม่ คือ เรย์มองค์ ปวงกาเร (Raymond Poincaré) นักกฎหมายที่ก้าวจากสมาชิกสภาล่างเป็นสมาชิกสภาสูงใน ค.ศ.๑๙๐๓ เขาเป็นพวกอนุรักษนิยมแบบซ้าย เพราะเขา

ต่อต้านพระ เจ้ามีความรู้สูง ทั้งยังเป็นนักชาตินิยมที่เยือกเย็นและใจแข็ง ป่วงกาเรียมั่นในการทำตามนโยบายที่เขาคิดว่าถูกต้องและเหมาะสมสำหรับประเทศ คุณสมบัติของเขาเหมาะสมต่อสถานการณ์ขณะนั้น เขารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนมกราคม ค.ศ.๑๙๑๒ และในเดือนเดียวกันของปีถัดมา เขาก็ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีด้วยคะแนนเสียง ๔๘๓ ต่อ ๒๙๖

สถานการณ์ที่ตึงเครียดระหว่างประเทศทำให้รัฐบาลฝรั่งเศสยืดเวลาการรับราชการของทหารเกณฑ์ออกเป็น ๓ ปี ฝ่ายซ้ายต่อต้านกฎหมายฉบับนี้ แต่ไม่เป็นผล ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๑๓ มีการออกกฎหมายบังคับให้รับราชการทหาร ๓ ปี หลังจากนั้นให้สังกัดกองทัพรักษาดินแดนอีก ๗ ปี และอีก ๗ ปีในกองหนุน อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นของชาวฝรั่งเศสยังเป็นไปแบบแสวงหาความสงบ สาธารณรัฐมีความเข้มแข็งและงานปฏิรูปสังคมก็พร้อมที่จะดำเนินการ พวกหัวรุนแรงและพวกสังคมนิยมซึ่งรวมหัวกันต่อต้านกฎหมาย ๓ ปี เพราะเห็นว่าประชาชนไม่ชอบสงครามนัก ผลการเลือกตั้งชัยชนะเป็นของฝ่ายซ้าย พรรคสังคมนิยม (United Socialists) ได้ ๑๐๔ ที่นั่ง พรรคสาธารณรัฐสังคมนิยม (Republican Socialists) ๒๔ ที่นั่ง พรรคหัวรุนแรงและสังคมนิยมหัวรุนแรง (Radicals & Radical Socialist) ๑๗๒ ที่นั่ง ฝ่ายขวาได้ที่นั่งรวมกัน ๑๑๔ ที่นั่ง นอกนั้นเป็นเสียงของฝ่ายเป็นกลางที่ไม่แน่นอนอีก ๑๔๑ เสียง ซึ่งแสดงว่าระบบการเมืองเอียงไปหาฝ่ายซ้าย ฝ่ายขวาจัดไม่มีความสามารถที่จะเสนอโครงการที่ต่อเนื่องและอยู่ในสภาพรวดเร็ว พวกอิสระและกลุ่มย่อย ไม่มีหลักแน่นอนในการออกเสียงเพื่อต่อรอง สนับสนุนหรือทำลายรัฐบาล

การต่อสู้ทางการเมืองทำให้รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพ รัฐบาลมีอายุสั้น ที่เห็นได้ชัดที่สุดคือรัฐบาลของริบอต (Ribot) ซึ่งเป็นพวกอนุรักษนิยม เขาเสนอคณะรัฐมนตรีต่อสภาฯ ในวันที่ ๑๒ มิถุนายน ค.ศ.๑๙๑๔ และถูกขับพ้นที่จากพรรคฝ่ายซ้าย รัฐบาลต้องยุบไปในวันเดียวกันนั่นเอง

สิ่งประหลาดอีกอย่างหนึ่งในสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น คือ การที่ประธานาธิบดีไม่สู้จะพอใจกับบทบาทที่จำกัดตามตำแหน่งของเขา ทั้ง ๆ ที่คำตัดสินในเรื่องนี้เห็นได้จากผลการเลือกตั้ง แต่ป่วงกาเรย์ยังคงตั้งใจจะใช้กฎหมาย ๓ ปีต่อไป หลังจากที่ไม่ได้ควานายกฯจากฝ่ายขวา เขาก็ยอมรับริเวียนี (Viviani) สมาชิกของกลุ่มเป็นกลางที่อยู่ระหว่างพวกหัวรุนแรงและพวกสังคมนิยม

นิยมกลุ่มหนึ่ง นายกรัฐมนตรีกลางที่จะไม่เร่งรัดให้มีการทบทวนกฎหมายการยึดเวลาเกณฑ์ทหาร โดยมีเงื่อนไขว่า สภาสูงจะต้องยกเลิกการหน่วงเหนี่ยวเรื่องกฎหมายภาษีรายได้ ความจริงเรื่องภาษีนี้นั้นผ่านหลักการแล้ว แต่ยังไม่มีการพิจารณารายละเอียดจนกระทั่งถึง ค.ศ.๑๙๑๗ ซึ่งเป็นเวลาที่ฝรั่งเศสต้องรับภาระหนี้สงครามโลกครั้งที่ ๑ หลังจากที่มีการผ่อนผันเรื่องกฎหมายยึดเวลาเกณฑ์ทหาร ๓ ปี ประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีก็ได้เดินทางไปเยี่ยมซาร์แห่งรัสเซียในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ค.ศ.๑๙๑๔ ทั้งที่วางโครงการในตอนต้นปี

ไม่มีใครทราบว่าจะเหตุการณ์ที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ ๑ ได้เกิดขึ้นแล้วในวันที่ ๒๘ มิถุนายน ค.ศ.๑๙๑๔ อาชดุคฟรานซิส เฟอर्डินานด์ (Archduke Francis Ferdinand) รัชทายาทราชบัลลังก์ออสเตรียและพระชายา ถูกฆาตกรนักชาตินิยมชาวสลาฟลอบสังหารที่เมืองซาราเจโว (Sarajevo) รัฐบาลออสเตรียยื่นคำขาดต่อรัฐบาลเซอร์เบียในวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ซึ่งเป็นเวลาเดียวกับที่ปวงกาเรและวีเรียนเดินทางออกจากรัสเซียเพื่อกลับฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสและสงครามโลกครั้งที่ ๑

เหตุการณ์ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.๑๙๑๔ เป็นเรื่องที่ฝรั่งเศสอยู่ในสภาพจำยอม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผลักดันให้ฝรั่งเศสเข้าสู่สงครามอย่างไม่มีทางเสียดัง สภาซึ่งรักความสงบกลับต้องนำประเทศเข้าสู่สงคราม ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ออสเตรีย-ฮังการี ก็ประกาศสงครามกับเซอร์เบีย ในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม เยอรมนีซึ่งยื่นคำขาดให้รัสเซียแล้วก็เรียกร้องให้ฝรั่งเศสตัดสินใจและประกาศทั่วทั้งของฝรั่งเศสอย่างแข็งขันว่าจะทำอย่างไรในกรณีที่มีสงครามระหว่างเยอรมนีและรัสเซีย ซึ่งเป็นการหยั่งท่าทีที่ฉลาดมาก ถ้าฝรั่งเศสตอบว่าจะยินยอมเพียงข้างรัสเซีย ก็จะกลายเป็นว่าฝรั่งเศสเป็นฝ่ายถูกราน ถ้าฝรั่งเศสบอกว่าจะเป็นกลาง เยอรมนีก็ตั้งใจว่าจะเรียกร้องเอาทูล (Toul) และแวร์ดีง (Verdun) เป็นเครื่องประกัน วีเรียนหนีภัยกับตักด้วยการบ้ายเบี่ยงว่า ฝรั่งเศสจะต้องพิจารณาเรื่องผลประโยชน์เสียก่อน เกิดความวุ่นวายขึ้นในฝรั่งเศส สหัชชาตินิยมแรงกล้าขึ้นและไซแรลส์ผู้นำพรรคสังคมนิยมก็ถูกฆาตกรรมโดยคนบ้า แต่ยังไม่มีการเรียกร้องสงครามแต่อย่างใด

แม้แต่การเดินขบวนเพื่อแสดงความรักชาติก็ถูกตำรวจปราบปราม ชาวฝรั่งเศสต้องการความสงบ ยิ่งกว่าการเรียกร้องเอาอัลซาสและลอเรนน์กลับคืนมา รัฐบาลฝรั่งเศสได้ทำที่ยังกฤษในกรณีเยอรมนีจะโจมตีฝรั่งเศส แต่รัฐบาลอังกฤษปฏิเสธที่จะผูกมัดตนเอง เป็นที่เชื่อได้ว่าในเวลานั้นฝ่ายมหาอำนาจกลางทั้งใจจะทำสงครามโดยไม่มีอะไรห้ามไว้

รัฐบาลฝรั่งเศสทำอะไรไม่ได้นอกจากรอคอยเหตุการณ์และเตรียมพร้อม ยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกเตรียมทหารเพื่อการสงคราม วันที่ ๑ สิงหาคม รัฐบาลฝรั่งเศสก็ออกคำสั่งให้มีการเคลื่อนพล วันที่ ๒ สิงหาคม เยอรมนีเข้ายึดลุกเซมเบิร์ก (Luxembourg) และหน่วยลาดตระเวณของเยอรมนีก็ข้ามพรมแดนฝรั่งเศส ผู้บัญชาการทหารสูงสุดฝรั่งเศสคือนายพลจoffre (Joffre) ได้สั่งให้ขับไล่กองทัพที่บุกรุกเข้ามาในดินแดนของฝรั่งเศส แต่ห้ามการติดตามทหารเยอรมันเข้าไปในเขตเยอรมนี ยังเป็นที่หวังกันว่าจะมีการยอมรับสัญญาต่าง ๆ จนกว่าจะได้รับการบอกเลิกเป็นทางการ แต่เมื่อเยอรมนีละเมิดความเป็นกลางของเบลเยียมโดยอ้างว่าฝรั่งเศสมีแผนการจะรุกรานเยอรมนีจากทางเบลเยียม ในวันต่อมาเยอรมนีก็ประกาศสงครามต่อฝรั่งเศสโดยหาว่าฝรั่งเศสโจมตีเยอรมนี ในวันที่ ๔ สิงหาคม อังกฤษก็ประกาศสงครามต่อเยอรมนีบ้าง ฝรั่งเศสจึงเข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่ ๑ ด้วยการรวมตัวกันทั้งของฝ่ายขวาสุดจนถึงซ้ายสุด

สงครามโลกครั้งที่ ๑ เมื่อสงครามเกิดขึ้น ปวงกาเรได้จัดสหพันธ์อันศักดิ์สิทธิ์ (Sacred Union) ขึ้นซึ่งก็เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ไม่มีการแบ่งแยกกันตามแนวความคิดทางการเมืองหรือฐานะสังคมที่แตกต่างกัน ในระยะแรกของสงครามไม่มีแนวที่ห้าหรือผู้ที่ทรยศต่อประเทศดังเช่นที่เกิดในเวลาต่อมา

ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของฝรั่งเศสคือนายพลจoffre เห็นด้วยกับความคิดของเสนาธิการทหาร ซึ่งประเมินสภาพของสงครามที่กำลังจะมาถึงคือเป็นสงครามระยะสั้นที่จะเอาชนะได้ก็ด้วยการโจมตีอย่างรวดเร็วและตรงเป้าหมาย ซึ่งก็เป็นแบบเดียวกันที่เยอรมนีสึกเอาไว้ ซึ่งยุทธศาสตร์แบบนี้ทำให้ฝรั่งเศสแพ้สงครามในการรบถึง ๓ ครั้ง คือ ใน ค.ศ. ๑๘๗๐, ๑๙๑๔ และ ๑๙๔๐

แผนการรบของฝรั่งเศสเป็นไปตามทฤษฎีของนายพันเดอ กรังเมซอง (de Grandmaison) ด้วยการบุกเข้าไปในอัลซาสและลอร์เรนซึ่งทหารเยอรมันครอบครองอยู่ แต่ยึดได้ชั่วคราวก็ถูกฝ่ายเยอรมันชิงคืนไปได้ เพื่อหลีกเลี่ยงบ้อมปราการทางใต้ของฝรั่งเศส ทหารเยอรมันจึงบุกผ่านทางเบลเยียมในระยะแรก แต่หลังจากนั้นทัพเยอรมันก็มุ่งโจมตีฝรั่งเศสตอนเหนือ

ก่อนที่สถานการณ์ทางทหารจะเข้าขั้นเลวร้าย วิเวียนีได้ปรับปรุงคณะรัฐมนตรีอีก เพื่อให้เป็นรัฐบาลแห่งชาติอย่างแท้จริง เดลคาสเซ่ ได้เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ มิลลิ่งแรนด์ (Millerand) เป็นรัฐมนตรีว่าการกลาโหม บริยังค์เป็นรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม และยังดึงเอาพวกสังคมนิยมอื่น ๆ เข้ามาร่วมด้วย รัฐบาลต้องการพลังสนับสนุนทุกอย่างเท่าที่จะหาได้ นายพลฟอน คลุค (Von Kluck) ของเยอรมันนำทัพบุกเข้าใกล้กรุงปารีสจนรัฐบาลต้องอพยพไปอยู่ที่บอร์โดซ์ (Bordeaux) เมื่อวันที่ ๑ กันยายน และได้อยู่ที่นั่นเป็นเวลา ๓ เดือน ในวันที่ ๕ กันยายน ทัพฝรั่งเศสก็หุ้มนำกำลังเข้าโจมตีปีกขวาของกองทัพเยอรมันที่รุกหน้าเข้ามา และการรบที่มารน์ (Marne) ก็รักษาปารีสไว้ได้ การรบบ่มุ่งไปสู่แนวชายทะเล การสร้างแนวรบที่แข็งแกร่งตั้งแต่แถบภูเขาแอลป์จนถึงแถบชายทะเล เป็นการเริ่มต้นของสงครามสนามเพลาะ ซึ่งยืดเยื้อถึง ๔ ปี ในช่วง ๔ เดือนแรกของสงคราม ชาวฝรั่งเศสตาย สูญหาย บาดเจ็บและตกเป็นเชลยสงครามถึง ๘๕๐,๐๐๐ คน และต้องสละบริเวณที่มีความสำคัญทางอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมให้อยู่ในความครอบครองของศัตรู

แม้จะได้ประสบการณืจาก ค.ศ.๑๙๑๔ แล้วก็ตาม เสนาธิการของฝรั่งเศสก็ยังคงมีความเชื่อในหลักการที่จะทำให้สงครามแบบรุก แต่ฝรั่งเศสกลับเป็นฝ่ายสูญเสียกำลังมากขึ้น ทำให้รัฐบาลเกิดการขัดแย้งเรื่องความคิดเห็น การถูกวิพากษ์วิจารณ์ทำให้วิเวียนีหมดอำนาจ บริยังค์เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อ และยังคงเป็นหัวหน้าของรัฐบาลผสมที่มาจากสหพันธ์ดักคัสลิซ

ใน ค.ศ.๑๙๑๕ ฝรั่งเศสประสบความพ่ายแพ้ครั้งสำคัญหลายแห่ง ปีถัดมาคือ ๑๙๑๖ ถือว่าเป็นปีแห่งแวร์ดีง (Verdun) ในเดือนกุมภาพันธ์ เยอรมันได้หุ้มนำกำลังโจมตีแวร์ดีงขนานใหญ่ ซึ่งเป็นการโจมตีจุดยุทธศาสตร์ที่ฉลาดมาก ฝรั่งเศสต้องหุ้มนำกำลังมหาศาลเพื่อป้องกันบ้อม

ปรากฏการณ์แวร์ดัง เยอรมันเข้าใจประวัติศาสตร์เป็นอย่างดีและทราบว่าแวร์ดังมีความหมายต่อฝรั่งเศสมาก การโจมตีบ้อมเท่ากับเป็นการบังคับให้กองทัพฝรั่งเศสปกป้องเอาไว้โดยปริยาย แต่ดูเหมือนฝ่ายทหารของฝรั่งเศสเตรียมแผนที่จะละทิ้งบ้อมและโต้ตอบเมื่อเยอรมันสูญเสียกำลังไปมากพอ แต่บริษัทรบว่าถ้าแวร์ดังตกเป็นของเยอรมันจะทำให้ชาวฝรั่งเศสขวัญเสียมาก ซึ่งอาจหมายถึงอวสานของรัฐบาลของเขา เขาจึงสั่งป้องกันแวร์ดังให้ถึงที่สุด โดยมอบให้เป็นหน้าที่ของนายพลฟิลิปป์ เปแต็ง (Philippe Pétain) ซึ่งมีชื่อเสียงในการวางแผนอย่างชำนาญ ทั้งสองฝ่ายเสียกำลังคนไปมาก แต่เยอรมันมีประชากร ๖๖ ล้านคน ในขณะที่ฝรั่งเศสมี ๓๙ ล้านคน ในเดือนกรกฎาคม จอมพลจอร์โดว์เริ่มการรุกต่อต้านเพื่อลดความกดดันที่รุนแรง แต่ก็ได้ดินแดนคืนมาไม่มากนัก

การสูญเสียผู้คนจำนวนมากในการรบ ทำให้ประชาชนเริ่มรู้สึกกระเทบกระเทือน ในปลาย ค.ศ.๑๙๑๖ ชาวฝรั่งเศสเริ่มไม่พอใจกันมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงผู้นำจึงเป็นความจำเป็นทางจิตวิทยาและหนังสือพิมพ์ก็เริ่มโจมตีจอมพลจอร์โดว์ บริษัทรบได้ปิดความรับผิดชอบและการสูญเสียทหารที่แวร์ดัง เมื่อถูกโจมตีมากเข้า จอมพลจอร์โดว์ก็ถูกย้ายไปเป็นที่ปรึกษาทางทหาร ซึ่งอยู่ได้ไม่นานก็ต้องลาออก บุคคลที่เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดของฝรั่งเศสในแนวรบด้านตะวันตกคือ นายพลนิเวลล์ (Nivelle) ซึ่งประสบความสำเร็จในการวางแผนยุทธศาสตร์มาหลายครั้ง และเป็นผู้ที่เข้ากับนักการเมืองได้ดี

การปิดความรับผิดชอบของบริษัทรบไม่ได้ทำให้รัฐบาลของเขาอยู่ต่อไปได้นาน เขาพ้นจากตำแหน่งในเดือนมีนาคม ค.ศ.๑๙๑๗ ผู้ที่เข้ามาแทนคือ ริโบต์ (Ribot) นักอนุรักษนิยม ซึ่งไม่ค่อยมีใครรู้จักนัก ผลงานชิ้นแรกของรัฐบาลใหม่ก็คือการรับรองแผนการรุกขนานใหญ่ของนิเวลล์ แต่ฝรั่งเศสก็ตกหลุมพรางของเยอรมัน เพราะแม่ทัพ ลูเดนดรอพ์ (Ludendorff) แห่งเยอรมันได้วางแผนการรับการบุกรุกของฝรั่งเศสอย่างเต็มที่ ในวันที่ ๑๖ เมษายน ทหารฝรั่งเศสก็เริ่มต้นการรุกแต่ไม่สามารถผ่านแนวฮินเดนเบอร์ก (Hindenburg) ได้ การสูญเสียชีวิตทหารจำนวนมากโดยไม่มีผล ทำให้นิเวลล์ถูกโยกย้าย ผู้ที่เข้ารับตำแหน่งแทนคือ เปแต็ง ซึ่งนิยมวิธีการป้องกันตัวมากกว่าวิธีกุญ เขามีนายพลฟอช (Foch) เป็นเสนาธิการ ภายหลังการสูญเสียคนกว่าล้านคน ฝรั่งเศสเริ่มได้เปรียบในการสงคราม

อย่างไรก็ตาม การสูญเสียชีวิตผู้คนในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.๑๙๑๗ ทำให้เกิดการแตกแยกและการจลาจลมาก เปตังรับสถานการณ์ด้วยความเฉยชาฉลาดมีไหวพริบและมั่นคง เขาสร้างความสัมพันธ์และปรับปรุงสภาพกองทัพ พยายามลดการสูญเสียลงให้เหลือน้อยที่สุด

ในช่วงนี้ฝรั่งเศสประสบเรื่องอื้อฉาว เช่น กรณีแนวที่ ๕ และการที่บุคคลสำคัญและหนังสือพิมพ์บางฉบับ รับสินบนจากเยอรมันเพื่อโฆษณาเรื่องความพ่ายแพ้ในสงคราม เรื่องจารชนชาวเยอรมัน ที่สำคัญนอกเหนือจากนั้น คือ พรรคฝ่ายซ้ายเริ่มมีปฏิกริยาต่อต้าน เพราะเห็นว่าการเจรจาสันติภาพเป็นทางเดียวที่จะยุติสงคราม และเนื่องจากนักสังคมนิยมเยอรมันได้รื้อฟื้นความคิดเรื่องมนุษยธรรมและความสามัคคีของคนงานทั่วโลก การปฏิวัติในรัสเซีย ทำให้เกิดแนวความคิดแบบเดียวกันขึ้น มีการเรียกประชุมสมัชชานักสังคมนิยมนานาชาติที่สต็อกโฮล์ม (Stockholm) เพื่อไกล่เกลี่ยชาติต่าง ๆ ที่ทำสงครามกัน แต่นักสังคมนิยมฝรั่งเศสไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าร่วม พวกนี้จึงละทิ้งสหพันธ์อันศักดิ์สิทธิ์ และเลิกยุ่งเกี่ยวกับรัฐบาล การนัดหยุดงานซึ่งหายไปนานได้เริ่มขึ้นอีก เริ่มมีการแตกแยกในเรื่องความคิดในฝรั่งเศส บางฝ่ายเห็นควรมีการเจรจาสันติภาพกับเยอรมนีเพื่อมนุษยธรรม บางฝ่ายเห็นว่าควรจะทำสงครามให้ชนะจนถึงที่สุด แต่เรื่องการเจรจายเป็นไปได้ยาก เพราะขาดความไว้วางใจในเยอรมนีที่ก่อสงครามโลกขึ้น จุดมุ่งหมายในการสงครามของฝรั่งเศสกลายเป็นการแย่งเอาอัลซาสและลอเรนน์กลับคืนมา ซึ่งเยอรมนีจะยอมได้ก็ต่อเมื่อพ่ายแพ้อย่างราบคาบเท่านั้น

ผู้นำที่ตั้งใจแน่นอนว่าจะไม่มีการเจรจาสันติภาพกับเยอรมนีคือเคลมังโซ ซึ่งขณะนั้นอายุได้ ๗๖ ปี เขาถูกทอดทิ้งและถูกตัดออกจากทุกพรรคเนื่องจากอารมณ์อันรุนแรงและความมัวหมองในอดีต เขาโจมตีพฤติกรรมการทำเนิการสงครามโดยไม่หยุดยั้งในสภาและแสดงความคิดเห็นในหน้าหนังสือพิมพ์ของเขา ซึ่งทำให้ประชาชนโดยทั่วไปรู้สึกว่าเขาเป็นคนที่จะจัดการเรื่องต่าง ๆ ได้ เมื่อปางกาเรจะต้องเลือกเอาระหว่างไกโยซ์ (Caillaux) ซึ่งสนับสนุนสันติภาพและการปรองคองกับเยอรมนีกับเคลมังโซซึ่งต่อต้านการเจรจา แม้ว่าปางกาเรจะเกลียดบุคคลทั้งสอง แต่เขาเกลียดความคิดเรื่องสันติภาพโดยไม่มีชัยชนะมากกว่า ดังนั้นเขาจึงเรียกเคลมังโซให้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งหมายถึงจุดจบของความคิดเรื่องการปรองคองเพื่อสันติภาพ เคลมังโซได้

กำจัดผู้ที่มีความคิดเรื่องยอมแพ้สงครามหรือเจรจาสันติภาพ บริษัคงค์ต้องเก็บเนื้อเก็บตัวจนสงครามสิ้นสุดลง มัลวี (Malvy) อธิการมนตรีมหาดไทย ซึ่งเคยถูกหนังสือพิมพ์ของฝ่ายขวา (Action Française) และเลออง โดเดต์ (Daudet) กล่าวหาว่าทรยศต่อประเทศโดยเอาแผนการสงครามไปบอกเยอรมันก็ถูกนำตัวขึ้นศาล ไกโยซ์ถูกจับและถูกกล่าวหาว่าขายความลับให้แก่ศัตรู ต้องถูกจำคุก ๒ ปี นอกจากนั้นยังมีการกวาดล้างผู้ที่มีความคิดเข้าข้างเยอรมันอย่างป่าเถื่อน แม้ว่าฝ่ายขวาจะยินดีในเรื่องนี้ แต่ในขณะเดียวกัน ภาวะเช่นนี้ก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงการแบ่งแยกในวงการเมืองฝรั่งเศส ซึ่งรุนแรงกว่าครั้งใด ๆ นับตั้งแต่หลังสมัยคดี เครย์ฟูส

สถานการณ์เมื่อเคลมังโซรับตำแหน่งนั้นดูจะอยู่ในสภาพที่หมกมุ่น เขาเป็นรัฐมนตรีว่าการกลาโหมเอง ในเดือนธันวาคม ค.ศ.๑๙๑๓ มีการเซ็นสัญญาสงบศึกทางแนวรบด้านตะวันออก และเยอรมันก็ทุ่มกำลังมายังแนวรบด้านตะวันตกได้เต็มที่ ซึ่งแนวรบด้านนี้ สหรัฐอเมริกาได้ส่งกำลังเสริมมาช่วยฝรั่งเศส ในเดือนมีนาคม ค.ศ.๑๙๑๘ จูเคนดอร์ฟได้รุกเข้าไปในแนวของหมู่พันธมิตร นายพลฟอกแห่งฝรั่งเศสเป็นหัวหน้าบังคับบัญชากองหนุนสำหรับแนวรบทั้งหมด ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงกรกฎาคม จูเคนดอร์ฟทำการรุกครั้งแล้วครั้งเล่าอย่างผิดหวัง นายพลฟอชรอเวลาของเขาอย่างอดทน ในที่สุดทัพพันธมิตรก็เริ่มรุกตอบโต้ จนกระทั่งกองทัพเยอรมันถอยร่นไปสู่พรมแดนของตนเอง และในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน เยอรมนีก็ยอมเซ็นสัญญาสงบศึก

ชัยชนะครั้งนี้เป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของสาธารณรัฐที่ ๓ แม้จะผ่านการทดสอบอันเลวร้ายแต่ก็รอดมาได้พร้อมกับความเป็นชาติ แม้ว่าฝรั่งเศสจะต้องสูญเสียชีวิตทหารล้านกว่าคน พลเมือง $\frac{9}{10}$ ล้าน และมีหนี้สงครามอีกก้อนใหญ่ คนรุ่นต่อไปต้องรับภาระเรื่องค่าเสียหายเหล่านี้ แทนที่จะมีความหวังใหม่ ๆ ในตอนต้นของศตวรรษที่ ๒๐

การประชุมเรื่องสันติภาพที่ปารีส แสดงให้เห็นถึงจุดประสงค์และอุดมคติที่แตกต่างกันของประเทศที่เข้าประชุม สิ่งที่ฝรั่งเศสต้องการประการแรก คือ อัลซาสและลอเรนน์คืนมาโดยไม่มีเงื่อนไข ประการที่สอง คือ เสถียรภาพของฝรั่งเศส และประการที่สาม ค่าชดเชย แม้ว่าจะได้

อัลซาสและลอเรนน์ แต่ฝรั่งเศสก็ยังดีกว่าเยอรมันทั้งในด้านประชากรและทรัพยากร จุดประสงค์ใหญ่ของเคลมังโชคือ การแก้ไขดุลยภาพนี้ เขาเรียกร้องให้กองทัพเยอรมันลดจำนวนทหารให้เหลือมากที่สุดเพียง ๑๐๐,๐๐๐ คน โดยไม่มีกำลังทัพอากาศและกองบินใหญ่ และเพื่อทดแทนการสูญเสียซึ่งทรัพยากรในดินแดนฝรั่งเศสที่ถูกรุกราน แหล่งแร่ของเยอรมนีในแคว้นซาร์ (Saar) จะต้องอยู่ในความควบคุมของนานาชาติ ๑๕ ปี

จอมพลฟอชซึ่งไม่เชื่อความศักดิ์สิทธิ์เรื่องการจำกัดอาวุธและทหารยืนยันว่าฝรั่งเศสจะมีเสถียรภาพได้ก็โดยการแก้ไขเรื่องพรมแดนด้านแม่น้ำไรน์ แต่เคลมังโชเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะให้อังกฤษและอเมริกายอมรับเรื่องนี้ เขาทำได้เพียงการให้พันธมิตรตกลงในเรื่องการยึดครองสะพานสำคัญ ๓ แห่งบนฝั่งขวาของแม่น้ำไรน์เป็นเวลา ๕, ๑๐ และ ๑๕ ปี ตามลำดับ ให้อังกฤษและอเมริกาประกันการรุกรานของเยอรมันในอนาคต และให้เขตไรน์แลนด์ (Rhineland) เป็นเขตปลอดทหาร จอมพลฟอชและพวกชาตินิยมประณามเคลมังโชที่ไม่สามารถรักษาฝั่งซ้ายของแม่น้ำไรน์ให้แก่ฝรั่งเศส แต่เคลมังโชก็ได้พยายามอย่างดีที่สุดอย่างน้อยเขาก็ช่วยให้ฝรั่งเศสมีสิทธิเข้ายึดไรน์แลนด์ได้ หากเยอรมนีพยายามที่จะตั้งกองทหารขึ้นที่นั่น และต้องทำจริง ๆ ใน ค.ศ.๑๙๓๖

หนี้สงครามและภาวะเงินเฟ้อเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ค่าเสียหายดังกล่าวสูงจนเห็นว่างบประมาณจะสมดุลได้ก็ต่อเมื่อเยอรมนีใช้ค่าปฏิกรรมสงครามสงคราม ภาวะเงินเฟ้อเป็นผลลัพท์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นตัวประกอบสำคัญในการทำลายเสถียรภาพและความมั่นคงของฝรั่งเศส สนธิสัญญาแวร์ซายย์ที่ลงนามกันในห้องกระจกของพระราชวังแวร์ซายย์ในวันที่ ๒๘ มิถุนายน ค.ศ.๑๙๑๙ นั้นไม่ได้เป็นการยุติความยุ่งยากที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมา

การเมืองฝรั่งเศสภายหลังสงคราม เมื่อสันติภาพกลับคืนมา ขบวนการต่าง ๆ ทางการเมืองของฝรั่งเศสก็ดำเนินต่อไป สภาล่างซึ่งได้รับเลือกใน ค.ศ.๑๙๑๔ ถูกยุบ และมีการเลือกตั้งใหม่ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.๑๙๑๔ เคลมังโชและผู้ช่วยส่วนตัวของเขาชื่อ จอร์จ มงเดล (George Mandel) ได้ใช้เล่ห์เหลี่ยมจัดการให้การเลือกตั้งของฝรั่งเศสเป็นไปตามผลประโยชน์ของพรรคฝ่ายขวาซึ่งรวมกลุ่มกันในรูปแบบของแนวร่วมชาติ (Bloc National) นำโดยมิลล์ริงค์

(Millerand) นักสังคมนิยมเดิม ฝ่ายขวาซึ่งยืนหยัดในการเมืองฝรั่งเศสมาตลอดก็มีที่ท้าวว่าจะเป็น
ผู้ชนะ ชื่อของเคลมงโซเป็นเครื่องประกันความสำเร็จของฝ่ายขวา

แนวโน้มใหม่ของการเมืองฝรั่งเศสในระหว่างสงครามคือ คนหนุ่มของประเทศกำลัง
มุ่งไปทางลัทธิคาทอลิกและชาตินิยม นักหนังสือพิมพ์ชื่อฮังรี มัสซีส (Henri Massis) ได้วิจารณ์
เรื่องนี้ในแนวฟาสซิสต์ พวกปฏิกริยามฝรั่งเศส (Action Française) ก็มีบทบาทเพิ่มขึ้น แม้จะ
ไม่ได้รับความสำเร็จทางการเลือกตั้งนัก

เมื่อได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง พวกอนุรักษนิยมได้เลิกการต่อสู้ในเชิงศาสนา ฝ่ายซ้าย
กลับแตกแยกกันมาก พวกสังคมนิยมก็แย่งแย่งกันซึ่งทำให้พลังอ่อนลง พวกฝ่ายขวาซึ่งรวมอยู่ในกลุ่ม
แนวร่วมชาติ ได้ ๔๓๓ ที่นั่ง พวกหัวรุนแรงได้เพียง ๘๖ ที่นั่งและพวกสังคมนิยมได้ ๑๐๔ ที่นั่ง

เมื่อปางกาเรหมตอานาจลงในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๒๐ เคลมงโซเสนอตัวเอง
เป็นประธานาธิบดี บริษัต์ซึ่งเจ็บบัคั้นเคลมงโซก็สนับสนุนปอล เดส์ชานเนล (Paul Deschanel)
ซึ่งเป็นประธานสภาล่างให้เป็นคู่แข่งกัน พวกชาตินิยมได้ออกเสียงต่อต้านเคลมงโซ เพราะไม่พอใจ
สนธิสัญญาแวร์ซายส์ เมื่อไม่ได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดี เคลมงโซก็ถอนตัวจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
และให้มิลล์รังค์ดำรงตำแหน่งตามมา อย่างไรก็ดีในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๒๐ เดส์ชาน-
เนลต้องเข้าโรงพยาบาลโรคจิต มิลล์รังค์ได้เป็นประธานาธิบดี

รัฐบาลของมิลล์รังค์ได้ส่งทหารไปรบที่วอร์ซอ (Warsaw) ในฤดูร้อน ค.ศ. ๑๙๒๐
เพื่อป้องกันการแทรกแซงของรัสเซียในสงครามกลางเมืองโปแลนด์ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญทางประวัติ-
ศาสตร์ เพราะทำให้กระแสการเมืองในยุโรปเปลี่ยนทิศทาง จนกระทั่งอีก ๓๐ ปีต่อมา รัสเซียจึง
สามารถสร้างม่านเหล็กครอบคลุมโปแลนด์

รัฐบาลฝรั่งเศสมุ่งสนใจปัญหา เรื่องความมั่นคงของชาติและหาแรงสนับสนุนจากที่ต่าง ๆ
เพราะไม่ไว้วางใจว่า สหประชา และอังกฤษจะเป็นพันธมิตรที่ไว้วางใจได้แน่แท้ไหน สนธิสัญญาฟรังโก-โปลิช
(Franco-Polish) ได้รวมเข้ากับระบบพันธมิตรของฝรั่งเศสในเวลาต่อมา ชาวฝรั่งเศสเริ่ม

สร้างสรรคที่ดินและเศรษฐกิจของตนขึ้นมาใหม่ ภายในเวลา ๗ ปี บริเวณตะวันออกเฉียงเหนือที่ถูกทำลายก็กลับคืนสู่สภาพเดิม แต่ชาวฝรั่งเศสที่ร่ำรวยไม่ยอมให้ความร่วมมือในเรื่องนี้ จนประมาณของรัฐบาลไม่ถึงและรัฐบาลหาทางออกด้วยการเรียกร้องให้เยอรมนีชดใช้ค่าปฏิมากรรมสงคราม การประชุมระหว่างชาติก็ไม่มีผลประโยชน์อันใด อังกฤษและฝรั่งเศสต่างเรียกร้องเอาผลประโยชน์ทางการเงินและการทูตโดยอ้างความยุติธรรมและสันติภาพนานาชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศสเองก็ตกต่ำลงเนื่องจากปัญหาในตะวันออกไกล ประเทศทั้งสองทำข้อตกลงลับ ๆ ใน ค.ศ. ๑๙๑๖ ในเรื่องการแบ่งเขตจักรวรรดิตุรกี และในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ สองมหาอำนาจก็ตกลงเรื่องการแบ่งเขตจักรวรรดิตุรกีตามสนธิสัญญาแซฟร์ (Treaty of Sèvres) อังกฤษและฝรั่งเศสแตกแยกกันเนื่องจากการที่ตุรกีกลับมามีอำนาจอีกครั้งภายใต้การนำของเคมาล ปาชา (Kemal Pasha) เมื่อกองทัพของเคมาลขับไล่พวกกรีกซึ่งรุกรานเอเชียไมเนอร์ด้วยความช่วยเหลือและแรงสนับสนุนของอังกฤษจนพ่ายแพ้ ที่สะไมร์นา (Smyrna) เมื่อพวกเตอร์กุกเข้ามาถึงแนวพันธมิตรซึ่งรักษาช่องแคบที่ชานัค (Chanak) ฝรั่งเศสก็ทำสัญญาสงบศึกและถอนทหาร แม้จะมีการตกลงกันโดยสัญญาโลซานน์ (Treaty of Lausanne) ปี ๑๙๒๓ ซึ่งคืนดินแดนหลายแห่งให้กับตุรกี แต่ความสัมพันธ์ระหว่างฝรั่งเศสและอังกฤษก็ตึงเครียดจนเกือบถึงจุดแตกหัก

ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๒๒ ปวงกาเรได้รับมอบงานเป็นผู้รวบรวมค่าปฏิมากรรมสงคราม หลังจากนั้นอีก ๑ ปีเขาไม่สามารถหาเงินค่าปฏิมากรรมดังกล่าวได้ ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๒๓ เขาก็ส่งกองทัพฝรั่งเศสเข้าไปในแคว้นรูห์ (Ruhr) ซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมของเยอรมนี เพื่อบีบบังคับให้เยอรมนียอมชำระค่าปฏิมากรรมสงคราม ความพยายามของฝรั่งเศสที่จะแบ่งแยกไรน์แลนด์ การต่อต้านทางอ้อม (passive resistance) ของชาวเยอรมันโดยการนัดหยุดงานและการที่ค่าของเงินมาร์คเยอรมันตกต่ำลง ไม่ได้ทำให้เกิดผลอะไรเลยนอกจากที่ฝรั่งเศสต้องสำนึกว่าแผนการของปวงกาเรนั้นล้มเหลว ปัญหาจึงถูกนำเข้าไปประชุมนานาชาติในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๒๓ ซึ่งทำให้เกิดแผนการดอว์ส์ (Dawes Plan) ขึ้น ซึ่งให้ความไว้วางใจเยอรมนีในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของตนเสียก่อน โดยที่เยอรมนีสัญญาว่าจะจ่ายเงินค่าชดเชยแน่ ๆ ฝรั่งเศสยอมถอยออกจากแคว้นรูห์ และใน ค.ศ. ๑๙๒๔ ปวงกาเรก็ยอมรับหลักการของแผนการ

คาวส์ เชื่อที่ว่างบประมาณของฝรั่งเศสจะสมดุลได้ด้วยการจ่ายเงินชดเชยของเยอรมันจึงเป็นเรื่องเพื่อฝัน และเศรษฐกิจของฝรั่งเศสจึงอยู่ในสภาพที่ง่อนแง่น

การเลือกตั้งใน ค.ศ. ๑๙๒๔ แตกต่างจากปี ๑๙๑๔ มาก ฝ่ายขวาแตกแยกกัน การที่แนวร่วมชาติล้มเหลวทั้งในเรื่องในและนอกประเทศทำให้เกิดความยุ่งยากขึ้น พวกคาธอลิกและพวกต่อต้านบาทหลวง เริ่มรื้อฟื้นความสำคัญของฝ่ายตนอีก ฝ่ายหัวรุนแรงและสังคมนิยมก็จัดการตั้งกลุ่มฝ่ายซ้าย (Cartel des Gauches) ขึ้นเพื่อการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการรวมตัวกันที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ไม่เข้มแข็งพอที่จะล้มล้างได้ กลุ่มฝ่ายซ้ายได้ ๒๗๐ ที่นั่ง ในขณะที่แนวร่วมชาติได้ ๒๑๐ ที่นั่ง พวกหัวรุนแรงฝ่ายซ้ายประมาณ ๖๕๐ คน และพวกคอมมิวนิสต์ได้ประมาณเกือบ ๓๐ ที่นั่ง ซึ่งทำให้กลุ่มฝ่ายซ้ายจัดตั้งรัฐบาลได้แม้เสียงจะยังไม่แน่นอนหนานัก

กลุ่มฝ่ายซ้าย (Cartel des Gauches)

จุดประสงค์แรกของการรวมตัวของฝ่ายซ้ายคือการขับมิลลิ่งออกจากตำแหน่ง สภาใหม่ลงมติว่าการที่เขาอยู่ต่อไปเป็นอันตรายต่อสาธารณรัฐ เพื่อที่จะให้เรื่องนี้สำเร็จ คนส่วนใหญ่นัดหยุดงานและไม่ยอมให้มีการตั้ง รัฐบาลตราบที่มีลสังค์ยังเป็นประธานาธิบดีอยู่ เขาถูกบังคับให้ออกภายใน ๒ สัปดาห์ ดูแมร์ก (Doumerge) ได้เป็นประธานาธิบดีแทน ผู้เคราะห์ร้ายในปี ๑๙๑๗ เช่น กายโยซ์และมิลลี ได้รับการปลดปล่อย และเก้าอี้ของโซแรลล์ ผู้นำพรรคสังคมนิยมที่ถูกฆาตกรรมในตอนต้นสงครามโลกครั้งที่ ๑ ก็ถูกส่งไปยังวิหารแพนtheon (Panthéon)

หัวหน้าของพวกหัวรุนแรงคือเอ็ดวาร์ด แฮร์ริโอ (Édouard Herriot) ตั้งรัฐบาลขึ้น เขาเป็นคนที่เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรักชาติอย่างแรงกล้าและมีความกล้าทางการเมือง แต่เขาขาดการตัดสินใจที่แน่วแน่และไม่ยอมรับความจริงว่าประเทศกำลังอยู่ในศตวรรษที่ ๒๐ แม้แฮร์ริโอจะมีลักษณะเป็นรัฐบุรุษมากกว่านักการเมือง แต่รัฐบาลของเขาก็ไม่ได้รับความสำเร็จ เพราะฝ่ายซ้ายรวมตัวกันได้เฉพาะเวลาเลือกตั้งเท่านั้น แต่ไม่สามารถจัดการกับปัญหาความขัดแย้งเรื่องนโยบายในกลุ่มฝ่ายซ้ายด้วยกันได้

การแบ่งแยกระหว่างฝ่ายสังคมนิยมและฝ่ายคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศสที่ได้รับอิทธิพลของ
รัสเซียทำให้ฝ่ายสังคมนิยมฝรั่งเศสไม่กล้าเข้าร่วมกับพวกหัวรุนแรง เพราะกลัวเสียคะแนนนิยมแก่
พวกคอมมิวนิสต์ พวกหลังนี้ได้โจมตีฝ่ายสังคมนิยม ปัญหาการแตกแยกในหมู่พวกซ้ายด้วยกัน ปัญหาเรื่อง
อาณานิคม และปัญหาเศรษฐกิจจะทำให้กลุ่มฝ่ายซ้ายล้มเหลวในที่สุด

ปัญหาที่ทำให้กลุ่มฝ่ายซ้ายล้มเหลว

๑. ปัญหาแคว้นอัลซาส อัลซาสตกไปอยู่ใต้การครอบครองของเยอรมนีร่วม ๔๐ ปี
ประชาชนเคยชินกับภาษา การศึกษา และการบริหารแบบเยอรมัน สมัยอยู่ใต้การปกครองของเยอรมัน
แคว้นอัลซาส มีการบริหารท้องถิ่นของตนเอง พอกลับมาอยู่กับฝรั่งเศส ก็มีข้าหลวงที่ได้รับแต่งตั้ง
จากส่วนกลางทำหน้าที่ควบคุม และพยายามใช้ภาษาฝรั่งเศสในโรงเรียน มาตรการเหล่านี้ทำให้
ชาวอัลซาสไม่พอใจ

๒. เกิดการจลาจลในมอโรคโค หัวหน้ากบฏชื่อ อับ เอล กริม (Abd-el-Krim)
ทำการรบตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๒๑ และยอมแพ้ใน ค.ศ.๑๙๒๖

๓. เกิดการจลาจลในซีเรีย (Syria) ซึ่งเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสใน ค.ศ.๑๙๒๔
และยึดเอามาจนถึง ค.ศ.๑๙๓๖ และสงบลงเมื่อฝรั่งเศสให้สัญญาว่าจะให้เอกราชแก่ซีเรีย แม้
จะยังไม่ได้ให้ในทันที

แต่ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ฐานะการเงินของฝรั่งเศสทรุดลงอย่าง
รวดเร็ว ฝ่ายขวาไม่ยอมให้มีการขึ้นภาษีทางตรง และฝ่ายซ้ายก็ต่อต้านการขึ้นภาษีทางอ้อม เมื่อหนี้
ของชาติสูงขึ้น เกิดภาวะเงินเฟ้อและค่าของเงินฟรังก์ตก พวกฝ่ายขวาซึ่งต่อต้านกลุ่มฝ่ายซ้ายได้
ฉวยโอกาสทำการรณรงค์แสดงความไม่ไว้วางใจในนโยบายการเงินของกลุ่มฝ่ายซ้าย เจ้าของ
ทรัพย์สินจำนวนเล็กน้อยนับล้าน ๆ คนและพวกนักลงทุนที่เห็นเงินสะสมของตนสูญสลายไป ลูกจ้าง
ที่ได้รับเงินค่าจ้างน้อยลง ๆ ต่างไม่พอใจรัฐบาล คณะรัฐมนตรีของแอร์โอะซึ่งไม่สามารถแก้ไข
วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจได้ต้องล้มไป ภายใต้ชัยกลับเข้าสู่การเมืองในฐานะที่เคยเป็นอัจฉริยะ

ทางการเงินของฝ่ายซ้ายมาก่อน แต่เขาก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ ค่าของเงินฟรังก์ยังคงตกต่อไป ประชาชนกระวนกระวายมากขึ้น มีการเดินขบวนและเริ่มรู้สึกกันว่ากลุ่มฝ่ายซ้ายไม่มีสมรรถภาพในการปกครองแต่อย่างใด

ผู้ที่สนับสนุนกลุ่มฝ่ายซ้ายได้ถอนตัวและเลิกการสนับสนุน สภาฯ ได้หันกลับไปหาปวงกาเร ซึ่งได้จัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติขึ้น โดยมีนักการเมืองชั้นนำร่วมงานเช่น แอริโอ บริชังด์ ฯลฯ ปวงกาเรได้รับมอบอำนาจให้กระทำทุกอย่างที่จะแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเงิน ปวงกาเรมีความมั่นใจในอำนาจพิเศษ เขาเพิ่มภาษีและลดรายจ่ายและกู้เงินใน ค.ศ. ๑๙๒๖ ความมั่นใจของรัฐบาลทำให้เจ้าของทรัพย์สินซึ่งไม่เคยแน่ใจในนโยบายการเงินของกลุ่มฝ่ายซ้ายเชื่อมั่นในชื่อของปวงกาเร ฐานะการเงินของประเทศกระเตื้องขึ้นอย่างรวดเร็ว เงินสำรองในธนาคารแห่งฝรั่งเศสได้ทวีขึ้นเป็น ๖๐ เท่า

ในขณะที่คาเทล เดอ โกซ แดกแยกกันและยอมรวมตัวกันชั่วคราวใน ค.ศ. ๑๙๒๗ เพื่อให้กฎหมายเลือกตั้งผ่าน แต่การเลือกตั้งใน ค.ศ. ๑๙๒๘ ฝ่ายซ้ายสูญเสียที่นั่งให้กับฝ่ายขวาถึง ๖๐-๗๐ ที่นั่ง คือฝ่ายขวาได้ ๓๓๐ ที่นั่งจาก ๖๑๐ ที่นั่ง ถึงตอนนี้พวกสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์ได้เปิดฉากโจมตีกันอย่างเปิดเผย เลออง บลูม (Léon Blum) ผู้นำของฝ่ายสังคมนิยมซึ่งเป็นลูกของเจ้าของโรงงานผู้มั่งคั่งในอัลซาส เป็นผู้นำในสภาได้ด้วยความสามารถและบุคลิกภาพ เขาได้เป็นผู้นำในการประชุมทั่วยุโรปคอมมิวนิสต์ที่ตูร์ (Tours Conference) ใน ค.ศ. ๑๙๒๐ บลูมยืนยันว่าคอมมิวนิสต์เป็นศัตรูต่อสังคมนิยมและประชาธิปไตย เขาเชื่อว่าความสามัคคีของพวกเขาจะเป็นเงื่อนไขสำคัญในการทำลายล้างฝ่ายคอมมิวนิสต์ ว่ากันตามจริงแล้วทั้งสองฝ่ายก็ยังไม่คิดมุ่งไปทางไหนแน่นอนในตอนปลายทศวรรษที่ ๑๙๒๐ เพราะขณะนั้นความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจกำลังกลับคืนมาสู่ฝรั่งเศสในที่สุด

ความตึงเครียดระหว่างประเทศได้ผ่อนคลายลงภายใต้ต้นนโยบายของบริชังด์ซึ่งได้เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศในเดือนเมษายน ๑๙๒๖-๑๙๓๐ (เว้นไป ๒ วันเท่านั้น) ฝรั่งเศสเริ่มสร้างความเชื่อและความภูมิใจในชัยชนะของตนในสงครามโลกครั้งที่ ๑ และเริ่มรู้สึกว่า การทหารของฝรั่งเศสไม่สามารถจะมีอำนาจอยู่ได้ตลอดกาล การแสวงหาฐานที่จะรองรับเสถียรภาพของฝรั่งเศส

ด้านอื่น ๆ เป็นสิ่งที่จำเป็น บริษัทรู้สึกต้องการให้ชาติมหาอำนาจมีสถานะเท่าเทียมกันในสันนิบาตชาติ ภายหลังเรื่องการยึดแค้วนอร์ม็องดี ฝรั่งเศสก็ไม่ประสงค์จะเผชิญหน้ากับเยอรมนีอีก ดังนั้นจึงจำเป็นที่ฝรั่งเศสจะต้องรักษาสัมพันธภาพที่มีกับอังกฤษ แม้ว่ารัฐบาลอังกฤษจะไม่ได้ตอบสนองท่าทีของฝรั่งเศสอย่างดีนัก ใน ค.ศ. ๑๙๒๕ ข้อตกลงที่โลคาร์โน (Locarno) ทำให้เยอรมนีได้เข้าร่วมในสันนิบาตชาติ ในปีถัดมาบริษัทรู้สึกได้โอกาสเวลาให้กับความพยายามที่จะคืนดีกับเยอรมนี และสร้างสรรค์ความสงบและระเบียบวินัยของนานาชาติขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นผลงานที่ดีที่สุดในชีวิตของเขา ความยุ่งยากในเรื่องเงินค่าปฏิกรรมสงครามถูกผ่อนคลายเป็นแผนการยัง (Young) ของนายธนาคารชาวอเมริกัน ซึ่งทั้งฝรั่งเศสและเยอรมนียอมรับแผนนี้ใน ค.ศ. ๑๙๓๐ สถานการณ์ที่น่าพอใจติดตามมาด้วยการที่ฝรั่งเศสถอนตัวจากการยึดครองไรน์แลนด์ก่อนกำหนด ๕ ปี

สมัยเศรษฐกิจตกต่ำ

ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ มีความหวังกันมากขึ้น ในเดือนตุลาคม ๑๙๒๙ ธุรกิจต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาที่ตกต่ำลง การพังทลายของตลาดหุ้นที่วอลล์สตรีท (Wall Street) เป็นต้นเหตุของความหายนะในเวลาต่อมา เรื่องนี้ได้ทำลายข้อตกลงเรื่องเงินค่าปฏิกรรมสงคราม เศรษฐกิจตกต่ำได้ขยายไปยังประเทศอื่น ๆ เยอรมนีได้ประกาศพักการชำระหนี้ ในขณะที่เดียวกันสหรัฐฯได้รับเจ้าให้ฝรั่งเศสจ่ายหนี้สงครามที่ฝรั่งเศสเป็นหนี้อเมริกาอยู่ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้การปรองดองระหว่างฝรั่งเศสและเยอรมนียิ่งมีตมลงไปอีก ใน ค.ศ. ๑๙๓๐ ยังไม่ทันที่ทหารฝรั่งเศสจะออกจากไรน์แลนด์เรียบร้อยดี นาซี ๑๐๗ คน ก็ได้รับเลือกให้นั่งในสภาไรชตาท (Reichtag) ความล้มเหลวของบริษัทรู้เริ่มปรากฏให้เห็นชัด ฝรั่งเศสไม่สามารถป้องกันการขยายอิทธิพลของนาซีได้ ใน ค.ศ. ๑๙๓๑ ดูแมร์ก (Doumergue) หมตอายุการเป็นประธานาธิบดี บริษัทรู้คิดว่าเขาจะได้รับตำแหน่งนี้แทน แต่ ปอล ดูแมร์ (Paul Doumer) ได้รับเลือกแทน แต่ดูแมร์ก็ถูกลอบสังหารโดยคนบ้าชาวรัสเซียคนหนึ่งในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๓๒ ส่วนบริษัทรู้ตายด้วยความผิดหวังและเหนื่อยหน่าย ปีแยร์ ลาวาล (Pierre Laval) ได้เป็นรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศแทน

ใน ค.ศ.๑๙๓๒ เมื่อสภาใหม่ได้รับเลือกตั้งเข้ามา สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำยังไม่กระทบกระเทือนถึงฝรั่งเศสหนัก และสถานการณ์เสื่อมทรามระหว่างประเทศก็ไม่ได้เป็นส่วนประกอบสำคัญของการเมืองภายในประเทศ พวกหัวรุนแรงและพวกสังคมนิยมซึ่งรวมกันได้อีกได้ ๓๓๔ ที่นั่ง ในขณะที่ฝ่ายขวาได้ ๒๔๗ ที่นั่ง และพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งยึดนโยบายการอยู่โดดเดี่ยวและไม่มีเสียงสนับสนุนในการเลือกตั้งได้ ๑๒ ที่นั่ง แต่พวกหัวรุนแรงและพวกคอมมิวนิสต์ก็โชคร้าย เพราะทุกครั้งที่ได้ชัยชนะทางการเมืองการเลือกตั้ง คือ ตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๒๔, ๑๙๓๒ และ ๑๙๓๖ ฝรั่งเศสจะต้องประสบกับภาวะวิกฤตทางการเงินและเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากสถานการณ์ของโลก และทำให้เสียงสนับสนุนเบนไปอยู่กับฝ่ายขวา

ใน ค.ศ.๑๙๓๒ ถึงฝรั่งเศสจะสามารถรับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้ดีกว่าประเทศอื่น ๆ แต่ใน ค.ศ.๑๙๓๓ ฝรั่งเศสมีคนว่างงานถึง ๑,๓๐๐,๐๐๐ คน ทั้งการกลีกรรรมและอุตสาหกรรมตกอยู่ในภาวะคับขัน ประธานาธิบดีเลเบริง (Lebrun) ได้เรียกแอร์โอมาแทนที่ดูแมร์แอร์โอดองเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจซึ่งพวกเขาไม่สนใจในการแก้ปัญหาหนัก แม้จะมีประสบการณ์ที่ผิดพลาดมาก่อน แต่แอร์โอก็พลาดอีก ความตั้งใจของเขาที่จะไม่ให้ฝรั่งเศสเข้าสู่ภาวะเงินเฟ้ออย่างใน ค.ศ.๑๙๒๖ ทำให้เขาเลือกใช้วิธีซีเพิ่มค่าของเงินให้สูงขึ้นโดยลดจำนวนการผลิตธนบัตรลง ๓๓๖ ล้านรูเบิล ด้วยการลดเงินเดือน ลดบำนาญและเลิกงานสาธารณะ และเพิ่มรายได้โดยการเพิ่มภาษีผู้บริโภค ซึ่งนโยบายเหล่านี้กระทบผลประโยชน์ของผู้สนับสนุนการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้ที่เลือกรัฐบาลชุดนี้ให้เข้ามาทำงาน เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องใหญ่เกินกว่าที่สภาส่วนใหญ่จะทนได้ ดังนั้นสภาจึงคัดค้านข้อเสนอทางการเงินของรัฐบาลของพวกเขาเอง ส่วนฝ่ายขวาซึ่งแม้จะเห็นพ้องกับนโยบายเพิ่มค่าของเงินโดยลดการผลิตธนบัตรลง แต่ก็ไม่อยากจะช่วยแอร์โเพราะต้องการทำลายฝ่ายซ้าย หลังจากที่ฝ่ายซ้ายแตกแยกกันจนถึงที่สุดแล้ว ฝ่ายขวาได้ยึดอิทธิพลในสภากลับคืนมา แผนการนี้เกือบจะประสบผลสำเร็จ แต่ถึงกระนั้นแอร์โอยังคงบริหารงานต่อไป แม้จะล้มเหลวในเรื่องสร้างความมั่นคงทางการเงิน เขาทำงานโดยที่ไม่มั่นนโยบายอะไรเลย

แผนการที่ยังซึ่งเริ่มปฏิบัติกันในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.๑๙๓๐ ได้ลดเงินค่าปฏิมากรรม สงครามให้อยู่ในระดับที่เรียกว่าน่าจะปฏิบัติได้ แต่วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทำให้เรื่องดังกล่าว เป็นสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้ ในเดือนมิถุนายน ค.ศ.๑๙๓๑ เยอรมนีประกาศว่าไม่สามารถจ่ายเงินค่าปฏิมากรรม สงครามงวดที่จะมาถึงได้ ประธานาธิบดีฮูเวอร์ (Hoover) แห่งสหรัฐฯ ได้ประกาศพักการชำระหนี้ของนานาชาติเป็นเวลา ๑ ปี ฝรั่งเศสซึ่งเพิ่งจ่ายเงินงวด ๖ เดือนให้แก่สหรัฐก็รู้สึกว่าย้อเสนอของฮูเวอร์ ไม่ค่อยจะยุติธรรมนัก แต่ก็ต้องยอมตาม ตามข้อสรุปของประกาศพักชำระหนี้ใน ค.ศ. ๑๙๓๒ ฝรั่งเศสจะต้องจ่ายเงินอีกงวดหนึ่งชำระหนี้แก่สหรัฐฯ แอร์โอบเรียกประชุมสภาเพื่อขออนุมัติ การจ่ายเงิน ซึ่งเห็นได้ชัดว่าเขาจะต้องถูกต่อต้านจากสภา จึงเป็นที่สงสัยว่าแอร์โอบอาจหาวิธีการ หรือข้ออ้างในการออกจากตำแหน่งโดยไม่ต้องแสดงถึงความแตกแยกของฝ่ายซ้าย เขาแพ้และต้องลา ออกจากตำแหน่งในที่สุด

ผู้ที่ดำรงตำแหน่งต่อจากเขา ก็ไม่ได้โชคดีไปกว่าเขาเลย เพราะการเมืองฝรั่งเศส ขณะนั้นถึงขีดสุดแล้ว คณะรัฐมนตรีของนักสังคมนิยมอิสระชื่อปอล บงกูร์ (Paul Boncourt) มี อายุไม่ถึงเดือนเต็ม ผู้รับตำแหน่งคนต่อมาคือดาลาดิเยร์ (Daladier) ซึ่งเป็นพวกหัวรุนแรง อยู่ในตำแหน่งตั้งแต่เดือนมกราคม - ตุลาคม ค.ศ.๑๙๓๓ โดยไม่พยายามแก้ไขปัญหาการเงินใด ๆ จนถึงฤดูใบไม้ร่วงเมื่อเขาจำเป็นต้องเสนอนโยบายและเงินกรานที่จะใช้แผนลดเงินเดือนข้าราชการ ๖% พวกสังคมนิยมก็ล้มรัฐบาลของเขา รัฐบาลของอัลแบร์ ซาร์โรต์ (Albert Sarraut) จาก ฝ่ายซ้ายหัวรุนแรงก็ถูกล้มอีก ๒-๓ อาทิตย์ต่อมา ด้วยเหตุผลและวิธีการเดียวกัน แต่เมื่อถึงสมัยของ คามิล โชตอง (Camille Chautemps) ซึ่งสืบทอดตำแหน่งต่อจากซาร์โรต์ ข้อเสนอแบบเดียวกับ ของดาลาดิเยร์ก็กลับได้รับการเห็นพ้องด้วย โดยที่พวกสังคมนิยมเดินออกจากสภาก่อนที่จะมีการลง เสียง เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงความรับผิดชอบอันอาจเกิดจากการสนับสนุนข้อเสนอหรือมิฉะนั้นก็ต้องรับผิดชอบ ในการโค่นล้มรัฐบาลอีก

คดีสตาวิสกี (the Stavisky affair)

การที่รัฐบาลล้มครั้งแล้วครั้งเล่า เป็นโอกาสให้ทั้งพวกคอมมิวนิสต์และพวกฟาสซิสต์ชี้ให้เห็นถึงความไร้สมรรถภาพและการฉ้อราษฎร์บังหลวงในวงการเมืองของสาธารณรัฐทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา ในฤดูใบไม้ร่วง ค.ศ.๑๙๓๓ เกิดเรื่องการฉ้อโกงที่มีผลกระทบการเมืองโดยตรง นักการเงินชื่อสตาวิสกี (Stavisky) ผู้มีเชื้อสายยิวได้หลอกเสี้ยงกฎหมายเป็นเวลาหลายปี โดยมีพรรคพวกในวงสังคมและวงการเมืองชั้นสูงคอยช่วยเหลือ เขาได้ทำสัญญาเงินกู้เป็นเงินหลายล้านฟรังก์เพื่อดำเนินงานสถานชานาญเคราะห์ที่บายอนน์ (Bayonne) เมื่อปรากฏภายหลังว่าเป็นการฉ้อโกง เขาจึงหนีและเมื่อจมนม ก็ยิงตัวตายในเดือนมกราคม ค.ศ.๑๙๓๔ โชตองพยายามทำเรื่องนี้ให้เงียบหาย เพื่อป้องกันชื่อเสียงของพวกนักการเมืองที่มีส่วนพัวพันในการสนับสนุนสตาวิสกี แต่เรื่องนี้ได้บานปลายจนกลายเป็นวิกฤตการณ์สำคัญทางการเมือง เมื่อฟิลิปป์ ฮังริโอต์ (Philippe Henriot) ผู้แทนจากบอร์โดซ์ ซึ่งสังกัดพรรคฝ่ายขวาได้โฆษณาการรื้อฟื้นลัทธิต่อต้านยิว และความไม่ไว้ใจของพวกคาธอลิกต่อสมาคมของพวกหัวรุนแรงก็เกิดขึ้นอีก พวกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับสตาวิสกีถูกไล่ออกจากตำแหน่ง และโชตองเองก็ต้องลาออก

ดาลาดิเยร์ (Daladier) ซึ่งเป็นพวกหัวรุนแรงได้รับตำแหน่งแทนเขาหาทางกำจัดอิทธิพลของฝ่ายขวาด้วยการย้ายชียอพ (Chiappe) ซึ่งเป็นหัวหน้าตำรวจปารีสและนิยมฝ่ายขวาไปเป็นผู้สำเร็จราชการที่มอร์ร็อกโค

ในบรรดาแนวร่วมต่าง ๆ ของฝ่ายขวานั้น แอคซียง ฟรังเซส (Action Française) ยังมีสมาชิกมากมายมอร์ราส (Maurras) และโดเดต์ (Daudet) ยังคงเป็นผู้นำอยู่ แม้ว่าจะแก่เกินกว่าที่จะนำการปฏิบัติได้ ผู้ที่สนับสนุนแอคซียง ฟรังเซส มักเป็นคนรุ่นเก่า หัวเก่าและพวกพระ การต่อต้านยิว เป็นสิ่งที่ผูกพันกลุ่มคนเหล่านี้ให้อยู่ด้วยกัน ถึงกระนั้นแม้แอคซียง ฟรังเซสจะสนใจอดีตมากกว่าปัจจุบัน แต่ก็ยังมีคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจอยู่บ้าง แต่ภายหลังความล้มเหลวในการเลือกตั้งเมื่อ ค.ศ.๑๙๓๒ แอคซียง ฟรังเซสก็ไม่ได้เป็นตัวแทนการปฏิวัติของฝ่ายขวาแต่ผู้เดียวต่อไป เพราะมีตัวแทนของฝ่ายขวาจากกลุ่มการเมืองอื่น ๆ อีก

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ เริ่มมีการแข่งขันกันในเรื่องการเคลื่อนไหวของฝ่ายขวา แม้จะยังไม่เห็นชัด จนกระทั่งกลุ่มฝ่ายซ้ายมีชัยชนะในการเลือกตั้งเมื่อ ค.ศ.๑๙๒๔ ทำให้เกิดการท้าทายทางการเมืองขึ้น ปีแยร์ โตแตงเชจ (Pierre Taittinger) ได้ตั้งกลุ่มเยาวชนรักชาติ (Jeunesses Patriotes) ขึ้นโดยดึงนักศึกษามหาวิทยาลัยมาเป็นสมาชิก ขบวนการในรูปแบบฟาสซิสต์ของมูสโสลินี (Mussolini) ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยโกตี (Coty) เศรษฐีเครื่องสำอาง ซึ่งใช้ความมั่งคั่งสนับสนุนลัทธิฟาสซิสต์ของฝรั่งเศส นอกจากนั้นเขายังตั้งโซลิดาริตี เฟรองเซส (Solidarité Française) ซึ่งเป็นแนวร่วมเล็ก ๆ ที่ต่อต้านยิว ส่วนองค์การที่ใหญ่มาก คือ กางเซนไฟ (Croix de Feu) ซึ่งในระหว่าง ค.ศ.๑๙๓๑-๑๙๓๓ ได้ดำเนินการต่อต้านลัทธิสังคมนิยมและลัทธินานาชาติ

ขบวนการต่อต้านสาธารณรัฐมีความแข็งแกร่งมาก แต่มีจุดอ่อนอยู่ที่การแตกแยก พวกนี้ต้องการต่อต้านอิทธิพลของรัฐบาล มีการเตรียมการในเย็นวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ.๑๙๓๔ ฝ่ายต่อต้านสาธารณรัฐอันประกอบด้วยพวกนิยมกษัตริย์ พวกฟาสซิสต์ และพวกคอมมิวนิสต์ ได้ชุมนุมกำลังตามจุดต่าง ๆ เพื่อมุ่งไปโจมตีสภาล่าง ฝ่ายรัฐบาลและรัฐสภาทราบล่วงหน้าแล้ว ดังนั้นการเตรียมการโจมตีหรือการป้องกันก็เป็นที่เปิดเผยกันทั่ว การต่อสู้ของผู้เดินขบวนจำนวนมากและตำรวจทำให้คนตาย ๑๔ คน บาดเจ็บกว่า ๒๐๐ ในราวเที่ยงคืนวันนั้น การปฏิวัติของชาวปารีสล้มเหลวอีกครั้ง

ความวุ่นวายสงบลงเมื่อตาลาคีแยร์ลาออก มีการตั้งรัฐบาลกลางใหม่ซึ่งมีประธานาธิบดีคนก่อน คือ ดูแมร์ก (Doumergue) เป็นหัวหน้า พวกคอมมิวนิสต์ได้ก่อการวิวาทบนถนนในพวกเดียวกันในวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ โดยไม่ทราบสาเหตุแน่ชัด นอกจากคาดว่าเป็นความสนใจของผู้คนให้หันเหจากเหตุการณ์วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ซึ่งพวกเขาได้ต่อสู้ร่วมกับพวกขวาจัดและพวกฟาสซิสต์เพียงเพื่อจะล้มสาธารณรัฐ

ดูแมร์กได้พยายามทำการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญบางประการเพื่อให้อำนาจของนายกรัฐมนตรีเพิ่มขึ้น แต่เขาไม่ใช่คนที่จะใช้อำนาจอย่างนั้นได้ และพรรคการเมืองอื่น ๆ ก็ไม่พอใจ

ที่จะให้มีการเพิ่มอำนาจแก่ฝ่ายบริหาร คณะรัฐมนตรีของเขาจึงล้มท่ามกลางความตึงเครียดของบรรยากาศทางการเมือง ฝ่ายขวาเริ่มมีอิทธิพลมากขึ้นในสภา ปีแยร์ ลาวาล (Pierre Laval) ก็ก้าวขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีในฝรั่งเศส เพราะนับจากการเลือกตั้ง ค.ศ. ๑๙๑๔ มติมหาชนแสดงว่าฝรั่งเศสควรจะมีรัฐบาลที่เป็นซ้ายแบบกลาง ๆ แต่อุดมคติของพวกหัวรุนแรงและพวกสังคมนิยมที่ขัดแย้งกัน และผลประโยชน์ที่แตกต่างกันตามภูมิภาคต่าง ๆ ของฝรั่งเศส รวมทั้งการต่อต้านจากฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นอุปสรรคในการตั้งรัฐบาลในรูปแบบดังกล่าว ความตระหนักในความพยายามทำรัฐประหารของฝ่ายขวาใน ค.ศ. ๑๙๓๔ ทำให้พรรคฝ่ายซ้ายสามัคคีกันมากขึ้น พรรคคอมมิวนิสต์ของฝรั่งเศสยังคงโจมตีนโยบายของพวกสังคมนิยม และไม่ยอมเข้าร่วมด้วย แต่ต่อมาชัยชนะของพวกนาซีในเยอรมนีได้กระตุ้นให้พรรคคอมมิวนิสต์ รัสเซียตระหนักถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากแนวที่เขาได้วางไว้แก่พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศต่าง ๆ แม้จะยังไม่เป็นที่ประจักษ์แน่ชัดว่าพรรคคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศสรับนโยบายจากมอสโคว์มากน้อยแค่ไหน แต่นโยบายพรรคคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศสที่ถือว่าพรรคสังคมนิยมเป็นศัตรูได้หยุดยั้งลงอย่างเจียบ ๆ ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๓๔ ผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์เสนอขอเข้าร่วมต่อต้านพวกฟาสซิสต์ แม้ว่าฝ่ายสังคมนิยมจะแคลงใจอยู่บ้าง แต่ก็มีการตกลงกันในเดือนกรกฎาคมว่าทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันปฏิบัติการทางการเมือง

พวกคอมมิวนิสต์ยังสนใจติดต่อและทอดไมตรีไปยังพวกหัวรุนแรงอีกด้วย ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๓๔ คาลาดีเยร์, บลูม (Blum) และโทเรซ (Torez) ได้กำหนดการประชุมร่วมกัน ๓ พรรค ขบวนหนึ่งในวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๑๙๓๔ ประกอบด้วยพวกสังคมนิยมพวกคอมมิวนิสต์และพวกหัวรุนแรงได้เดินไปตามถนนในปารีส พวกคอมมิวนิสต์ เน้นนโยบายพันธมิตรทางการเมืองของพวกที่ใช้แรงงานเป็นขั้นแรก ส่วนพวกสังคมนิยมยินกรานให้มีการเลือกตั้งนโยบายร่วมกันก่อนจะเป็นพันธมิตรกัน ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๓๖ มีการตีพิมพ์โครงการของแนวร่วมประชาชน (Popular Front) ซึ่งแสดงถึงการใช้ระบบความมั่นคงร่วมกัน ภายหลังจากทำสัญญาฝรั่งเศส-โซเวียต (Franco-Soviet) พวกแนวร่วมฟาสซิสต์ทั้งหลายได้ยุบตัวลง ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในของฝรั่งเศส และมีการขยายโครงการปฏิรูปสังคมและเศรษฐกิจอีกด้วย

ลาวาลซึ่งได้อำนาจโดยพระราชกฤษฎีกาให้ทำหน้าที่ฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจให้กลับเข้าสู่รูปเดิม เขาให้รัฐสภาพักการประชุม และใช้นโยบายเพิ่มค่าของเงินโดยลดจำนวนธนบัตร ซึ่งทำให้คนว่างงานเพิ่มขึ้น แต่ปัญหาเศรษฐกิจยังคงมีอยู่ สัมพันธภาพทางการเมืองของฝ่ายซ้ายแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เมื่อสภาถูกยุบ และมีการเลือกตั้งใหม่ในเดือนเมษายน ค.ศ.๑๙๓๖ ความสามัคคีของพวกเขาฝ่ายซ้ายและความสับสนในหมู่ผู้ที่สนับสนุนฝ่ายขวา ทำให้ชัยชนะในการเลือกตั้งเป็นของฝ่ายซ้าย พวกเขาเข้าร่วมประชาชนได้ ๓๘๐ ที่นั่ง ฝ่ายขวาได้ ๒๓๗ ที่นั่ง

ฝ่ายขวาซึ่งพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งได้เคลื่อนไหวมากขึ้น แนวร่วมที่ใหญ่ที่สุดคือ กางเซนไฟก็เปลี่ยนชื่อเป็นขบวนการสังคมนิยมฝรั่งเศส (Mouvement Social Français) ในเดือนตุลาคม ค.ศ.๑๙๓๕ และในเดือนมิถุนายน ค.ศ.๑๙๓๖ เมื่อรัฐบาลใหม่ฝ่ายซ้ายได้ออกพระราชกฤษฎีกายุบแนวร่วม พวกนี้ก็ตั้งตัวเป็นพรรคสังคมนิยมฝรั่งเศส (Parti Social Français) โดยมีจุดประสงค์แสวงหาอำนาจจากการเลือกตั้ง ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับความล้มเหลวของวิธีการที่ก่อความวุ่นวายเพื่อให้มีการปฏิบัติของแนวร่วมฝ่ายขวาทั้งหลาย ใน ค.ศ.๑๙๓๔ P.S.F. มีสมาชิกถึง ๓ ล้านคน แต่ก็ไม่สามารถทำอะไรได้เป็นผลสำเร็จ อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่ได้ชัยชนะ แต่การก่อความวุ่นวายของพวกเขาแนวร่วมก็ทำให้สาธารณรัฐที่สามไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร

แต่ปัญหาของฝ่ายซ้ายที่น่าหนักใจยิ่งกว่าการก่อความวุ่นวายจากพวกแนวร่วมฝ่ายขวา คือ ความไม่ไว้วางใจในสถาบันรัฐสภา มีการเขียนหนังสือโจมตีสถาบันนี้มาก ความจริงแล้วในระยะยาว การขัดแย้งกันของฝ่ายซ้ายเป็นอันตรายกว่าสิ่งใด

การเลือกตั้งในปี ๑๙๓๖ พรรคฝ่ายซ้ายได้ชัยชนะอีก เลออง บลูม (Léon Blum) ได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นหัวหน้าของพรรคที่ใหญ่ที่สุดและเป็นแกนกลางในการรวมตัวของแนวร่วมประชาชน เขาได้รับตำแหน่งในขณะที่สถานการณ์ทางสังคมอยู่ในสภาพเดือดร้อนไม่แพ้ตอนที่เศรษฐกิจตกต่ำ ชัยชนะของแนวร่วมประชาชนทำให้เกิดมีความหวังว่าจะมีการปฏิรูปสังคมกันอย่างจริงจัง ๆ จึง พวกรรมกรไม่ยอมอดทนคอยต่อไป เพราะคิดว่าถึงเวลาแล้วที่จะตั้งข้อเรียกร้อง

หลังการเลือกตั้งในเดือนเมษา-พฤษภา ค.ศ.๑๙๓๖ มีการนัดหยุดงานตามมาทันที โดยเริ่มในหมู่โรงงานสร้างเครื่องบินในเขตปารีสซึ่งเชื่อว่า กรรมการควรจะได้บริหารงานกันเอง การนัดหยุดงานได้แผ่จากโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง เศรษฐกิจของประเทศชะงักงัน ดังนั้นงานชิ้นแรกของรัฐบาลคือให้การอุตสาหกรรมดำเนินต่อไปได้เหมือนเดิม มีการประชุมผู้แทนนายจ้างและสหกรณ์ที่โรงแรมมาตินยอง (Hôtel Matignon) ซึ่งเป็นที่พักของนายกา สถานการณ์ในขณะนั้นทำให้บรรดานายจ้างต้องยอมตามข้อเรียกร้อง ในวันที่ ๔ มิถุนายน ก็มีการเซ็นสัญญามาตินยอง ซึ่งระบุให้มีการขึ้นค่าจ้าง ๑๒% โดยเฉลี่ย โดยนัยนี้ พวกข้าราชการพลเรือนก็ได้เงินเพิ่มขึ้นด้วย งานสร้างอาวุธจะต้องเป็นของชาติ รัฐบาลจะเข้าควบคุมธนาคารแห่งฝรั่งเศส และการจ่ายค่าแรงในวันหยุด รวมทั้งการทำงานสัปดาห์ละ ๔๐ ชั่วโมง นายจ้างรับรัฐสิทธิของสหกรณ์ที่จะเป็นตัวแทนของกรรมกร ในขณะที่เดียวกันสหกรณ์ก็ถอนข้อเรียกร้องที่จะเป็นผู้ดำเนินการโรงงานเอง ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะปรึกษาหารือทำข้อตกลงร่วมกัน ข้อตกลงดังกล่าวทำให้พวกกรรมกรเชื่อว่าเขาได้ชัยชนะอย่างใหญ่หลวง แม้ว่าจะมีการนัดหยุดงานเป็นพัก ๆ ในปีถัดมา แต่สถานการณ์ก็ไม่รุนแรงกว่าที่เคยเป็นมา

เศรษฐกิจของฝรั่งเศสยังไม่ดีขึ้น การปฏิรูปใหม่ ๆ ทำให้รัฐบาลต้องยืมเงินมากขึ้น จนทำงานงบประมาณพิเศษเวลาที่จ่ายเงินเกินรายได้ บลุ่มได้ผูกมัดตัวเองล่วงหน้าในการรักษาค่าของเงินฟรังค์ ขณะที่ต่อต้านมาตรการการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ ความไม่ได้สัดส่วนของราคาในและนอกประเทศทำให้สินค้าฝรั่งเศสไม่สามารถจำหน่ายได้ในขณะที่มีผลผลิตออกมาเรื่อย ๆ ในวันที่ ๑ ตุลาคม ค.ศ.๑๙๓๖ รัฐบาลได้ทำสิ่งที่ได้พยายามหลีกเลี่ยงมาตั้งแต่ต้น และจะได้ผลมากกว่านี้ หากทำไปก่อนหน้านี้ นั่นคือ การลดค่าเงินฟรังค์ในรูปของทองคำ การลดค่านี้ไม่ได้มีผลต่อเศรษฐกิจของฝรั่งเศสอย่างคาดหวังไว้ การผลิตลดลงเรื่อย ๆ และการว่างงานก็มีอยู่มาก วิกฤตการณ์ทางการเงินยังคงร้ายแรง

ในเดือนมีนาคม ค.ศ.๑๙๓๗ บลุ่มเห็นว่าวิธีเดียวที่จะแก้ปัญหาได้ คือ ประกาศหยุดการปฏิรูปของแนวร่วมประชาชนระยะหนึ่ง แต่กลับทำให้ฝ่ายศัตรูได้โอกาสโจมตีมากขึ้น รัฐมนตรี

มหาดไทยของเขาคือ โรเซ ซาแลงโกร (Roger Salengro) ต้องฆ่าตัวตาย เพราะถูกหนังสือพิมพ์ฝ่ายขวาขุดคุ้ยเรื่องการหนีการเกณฑ์ทหารของเขาเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๑

ทั้ง ๆ ที่มีการลดค่าเงินฟรังก์แล้ว แต่เงินฟรังก์มีแนวโน้มที่จะตกลงอีก มีการนัดหยุดงานทั่วไปแทบไม่หยุดหย่อน ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นทำให้บลูมคิดว่ารัฐบาลจะต้องเข้มแข็งเพื่อฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจ บลูมได้นำพระราชกฤษฎีกาเดิมมาใช้ในเดือนมิถุนายน ค.ศ.๑๙๓๗ ด้วยความตั้งใจที่จะสร้างอำนาจควบคุมการเปลี่ยนแปลง พวกหัวรุนแรงในสภาล่างยอมรับข้อเสนอสืบเนื่องจากสภาสูงจะทำให้ข้อเสนอดังกล่าวตกไปหรือทำให้อ่อนลง ในสภาสูงประธานคณะกรรมาธิการการคลังคือ โยแซฟ กายโยซ์ (Joseph Caillaux) โคโจมตีรัฐบาลอย่างรุนแรง สภาสูงได้อุทธรณ์ศักดิ์ศรีของรัฐบาลของบลูมอย่างที่เคยทำกับแอริโอใน ค.ศ.๑๙๒๕ บลูมลาออก นับเป็นครั้งที่ ๓ ที่ชัยชนะในการเลือกตั้งของฝ่ายซ้ายล้มเหลวลงในเวลาเพียงสองปีหลังจากการเลือกตั้ง

แม้จะมีผู้ให้การสนับสนุน แต่พวกฝ่ายซ้ายก็แตกแยกกันอีก และปล่อยให้รัฐบาลของพวกหัวรุนแรงที่อ่อนแอมีอำนาจ เศรษฐกิจของฝรั่งเศสอยู่ในสภาพตกต่ำที่ต้องการแก้ไขด่วน แต่รัฐบาลชุดหลัง ๆ ของสาธารณรัฐที่ ๓ ก็มีเวลาน้อยมากที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว และยังต้องเอาเวลาไปสนใจในเรื่องสถานการณ์ระหว่างชาติเป็นส่วนใหญ่

ในการเลือกตั้งฝ่ายซ้ายอาจได้ชัยชนะแต่อำนาจแท้จริงของรั้งยังอยู่ที่ฝ่ายขวาและกลุ่มผูกขาด ซึ่งคุมกิจการทางการเงิน อุตสาหกรรม อาชีพต่าง ๆ และแม้แต่การบริหาร การศึกษาชั้นสูงในวิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันต่าง ๆ ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ทุนการศึกษามีน้อย การศึกษาในคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ซึ่งเป็นแนวทางไปสู่การบริหารก็เป็นแบบอนุรักษนิยม แบบคาธอลิก และแบบขวาจัด แม้แต่แบบเผด็จการ เมื่อเกิดความขัดแย้งกันในเรื่องความรู้สึก ความคิดเห็นประกอบกับความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดเสถียรภาพอันไม่มั่นคง อย่างไรก็ตาม อันตรายนดังกล่าวก็ยังไม่รุนแรงถึงขั้นทำให้สาธารณรัฐที่ ๓ พังทลาย สาธารณรัฐไม่ได้ล้มเพราะจุดอ่อนทางเศรษฐกิจหรือการเมือง หากเนื่องจากการพ่ายแพ้ในสงครามและการครอบครองของต่างชาติ ตลอดทศวรรษที่

ที่ ๑๙๓๐ ปัญหาระหว่างชาติมีมากขึ้นเรื่อย ๆ และเป็ยงเบนความสนใจซึ่งปัญหาภายในประเทศ จนกระทั่งประเทศต้องเผชิญกับการสงครามครั้งยิ่งใหญ่

ความสัมพันธ์กับต่างประเทศภายหลังกสงครามโลกครั้งที่ ๑

ใน ค.ศ.๑๙๓๓ นโยบายต่างประเทศของฝรั่งเศสไม่มีผลดีเลย ชาวฝรั่งเศสมีความรู้สึกร่วมกันเพียงอย่างเดียวคือไม่ต้องการให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ความที่ฝรั่งเศสมุ่งหาเสถียรภาพให้กับประเทศของตนและพะวงกับเรื่องค่าปฏิกรรมสงคราม ทำให้รัฐบาลฝรั่งเศสแสวงหาพันธมิตร เช่น การลงนามในสัญญาที่ทำกับกลุ่มประเทศลิตเติลอังตอง (Little Entente) คือกลุ่มประเทศเล็ก ๆ ในยุโรปตะวันออก ซึ่งถือกำเนิดขึ้นภายหลังกสงครามโลกครั้งที่ ๑ และโปแลนด์ และการยึดแคว้นรุห์ตลอค จนยึดภาระเรื่องควบคุมอาวุธยุทธภัณฑ์ของเยอรมนี

ใน ค.ศ.๑๙๒๔ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศของฝรั่งเศส คือ บริงคินขณะใช้นโยบายต่างประเทศของเยอรมนีอยู่ใต้การควบคุมของสเตอร์สมานน์ (Stresemann) ซึ่งทั้งคู่ต้องการให้ความสัมพันธ์ระหว่างฝรั่งเศสและเยอรมนีคงอยู่ รัฐมนตรีต่างประเทศของosten แคมเบอร์เลน (Austen Chamberlain) แห่งอังกฤษก็ต้องการให้นานาประเทศเป็นพันธมิตรร่วมกันตราบเท่าที่ไม่มีข้อผูกมัดมากเกินไป สามมหาอำนาจได้เซ็นสัญญาที่โลคาร์โน (Locarno) ในเดือนตุลาคม ค.ศ.๑๙๒๔ ซึ่งทำให้เขตโคโลญ (Cologne) ถูกปลดปล่อย และเยอรมนีก็ได้รับการยอมรับให้เข้าร่วมในสภาที่ปรึกษาอย่างถาวรของสันนิบาตชาติ นโยบายต่างประเทศของบริงคินคือทำให้ระบบพันธมิตรของฝรั่งเศสแข็งแกร่งขึ้นและรักษาสันติภาพระหว่างประเทศ ในเดือนกันยายน ค.ศ.๑๙๒๔ เขาเสนอให้ตั้งสหภาพยุโรป (European Federal Union) ในปลายปีเดียวกันก็พยายามที่จะให้เงินค่าชดเชยอยู่ในเกณฑ์ที่จะปฏิบัติได้โดยใช้แผนการยัง เพื่อที่จะให้เยอรมนีตกลงตามข้อเสนอฝรั่งเศสก็เสนอยอมถอนตัวออกจากไรน์แลนด์ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.๑๙๓๐ มีการให้สัตยาบันในเรื่องแผนการยัง ทหารฝรั่งเศสก็ถอนกำลังจากดินแดนที่ยึดครอง แต่อีกสามเดือนต่อมา การเลือกตั้งในเยอรมนีปรากฏว่าชัยชนะเป็นของฝ่ายนาซี

รัฐบาลฝรั่งเศสพยายามสร้างฐานะของตนให้มั่นคงแต่ไม่ละทิ้งความตั้งใจที่จะสร้างความสงบ ใน ค.ศ. ๑๙๒๘ มีการลดเวลาเข้ารับราชการทหารจากปีครึ่งเหลือเพียงปีเดียว และเพื่อทดแทนพลหลังคนที่หายไป เริ่มมีการจัดตั้งแนวมาอิโนต์ (Maginot) ขึ้น เป็นแนวที่ป้องกันการรุกรานตั้งแต่พรมแดนคานเบลเยียมถึงด้านสวิส และสัมพันธภาพระหว่างฝรั่งเศสและรัสเซียก็เป็นไปด้วยดี ใน ค.ศ. ๑๙๓๑ ฝรั่งเศสยังเข้มแข็งพอที่จะใช้สิทธิยับยั้งข้อเสนอการรวมกันของออสเตรียและเยอรมนี ซึ่งเกือบเป็นครั้งสุดท้ายที่ได้แสดงอำนาจ เช่นนี้

การประชุมจำกัดอาวูธระหว่างชาติในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๓๒ แสดงถึงความล้มเหลวซึ่งนโยบายของบริษัทยังคงเห็นได้ชัด เมื่อพวกนาซีมีอำนาจขึ้นมาเขายังคงต่อสู้และยึดมั่นในนโยบาย แต่ศัตรูทางการเมืองของเขาไม่ต้องการให้เขามีอำนาจทางการเมืองต่อไป ในต้น ค.ศ. ๑๙๓๒ เขาถูกขับออกจากตำแหน่งและพลัดจากการเป็นประธานาธิบดีทั้ง ๆ ที่น่าจะได้ปีแยร์ ลาวาล มาแทนที่เขา แม้จะเป็นการชั่วคราว แต่ก็ป็นสัญลักษณ์ว่านโยบายของฝรั่งเศสจากยุคอุดมคติและนโยบายที่ต่อเนื่องมาเป็นยุคของนโยบายชั่วคราวและการฉวยโอกาส

ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๓๓ ฮิตเลอร์ได้เป็นหัวหน้ารัฐบาลเยอรมัน และได้ประกาศว่า เขาอุทิศตนเพื่อสันติสุขและพร้อมที่จะเซ็นสัญญาที่เป็นเครื่องประกันสันติภาพ ดังนั้นพวกขวาของฝรั่งเศสจึงเริ่มมั่นใจและรู้สึกว่าการที่นาซีได้อำนาจก็ดูเหมือนกัน เพราะมีนโยบายคล้าย ๆ กับพวกเขา คือต่อต้านยิว ต่อต้านรัฐบาลประชาธิปไตย และต้องการล้มระบอบรัฐสภาเหมือน ๆ กัน

รัฐบาลฝรั่งเศสได้ลงนามในสัญญา ๔ มหาอำนาจ คือระหว่างฝรั่งเศสและเยอรมนี อังกฤษ และอิตาลี ที่จะสร้างอำนาจร่วมกันในการจัดท้าวเรื่องราวต่าง ๆ ของยุโรป สัญญา ๔ มหาอำนาจได้รับการลงนามในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๓๓ แต่ในเดือนตุลาคมปีนั้นเอง เยอรมนีก็เดินออกจากที่ประชุมการจำกัดอาวูธ ซึ่งเป็นการล้มเหลวของการประชุมดังกล่าว

นโยบายต่างประเทศที่เข้มแข็งและต่อเนื่องนั้นไม่ปรากฏในสมัยที่พวกหัวรุนแรงเป็นคณะรัฐมนตรี จนถึงรัฐบาลชุดรวมชาติ (National Union) ซึ่งมีดูแมรกเป็นนายกฯ รัฐมนตรีต่างประเทศ

คนใหม่คือ ลุยซ์ บาร์ตู (Louis Barthou) เขาเป็นนักการเมืองฝ่ายขวาซึ่งได้เริ่มรื้อฟื้นนโยบายการทูตของฝรั่งเศส โดยการเดินทางไปเยี่ยมประเทศในยุโรปตะวันออก ซึ่งทำให้บรรดาประเทศในกลุ่มลิตเติลอังตองมีกำลังใจมากขึ้น และบาร์ตูได้เตรียมการรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับรัสเซีย แม้ว่าจะทำให้ฝรั่งเศสต้องห่างเหินจากโปแลนด์ มุสโสลินีซึ่งกำลังวิตกต่อขบวนการที่ส่งเสริมให้ออสเตรียรวมกับเยอรมนีได้แสดงท่าทีว่าจะร่วมต่อต้านเยอรมนี โครงการรวมพันธมิตรอันยิ่งใหญ่ถูกร่างขึ้น โดยเปิดโอกาสให้เยอรมนีเข้าร่วมด้วย แต่ในเดือนตุลาคม ค.ศ.๑๙๓๔ เมื่อพระเจ้าอเล็กซานเดอร์ (Alexander) แห่งยูโกสลาเวียเสด็จเยี่ยมฝรั่งเศส อันเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายของบาทู กษัตริย์ยูโกสลาเวียและรัฐมนตรีต่างประเทศของฝรั่งเศสถูกลอบสังหารโดยผู้ก่อการร้ายชาวมาซิโดเนียนที่เมืองมาร์แซลล์ ความหวังที่จะรื้อฟื้นนโยบายต่างประเทศของฝรั่งเศสจึงล้มเหลวลง

ลาวาลได้รับตำแหน่งต่อจากบาทู เขามีความปรารถนาสันติภาพไม่ว่าในวิธีใด ในฐานะที่เป็นผู้แทนจากพรรคสังคมนิยม เขาต่อต้านกฎหมายการเข้ารับราชการทหาร ในการเลือกตั้งใน ค.ศ.๑๙๑๙ เขาหลุดจากตำแหน่ง หลังจากนั้นเขาจึงหันไปหาฝ่ายขวา และเข้าร่วมกับพวกหัวรุนแรง เขาสนับสนุนนโยบายของบริติชที่จะให้ฝรั่งเศสและเยอรมนีมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เมื่อรับตำแหน่งต่อจากบาทู แม้ว่าเขาจะได้ทำการเจรจาเรื่องสนธิสัญญา ฟรังโก-โซเวียต (Franco-Soviet) เขาก็ถ่วงเวลาการให้สัตยาบันนานเท่าที่เขาจะทำได้ เหตุที่ลาวาลเพิกเฉยต่อแนวความคิดแบบบาทู เพราะความเชื่ออีกประการหนึ่งที่ว่าสันติภาพในยุโรปจะมีขึ้นได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการตกลงกันนาซีเยอรมัน

ในขณะเดียวกัน ฮิตเลอร์ก็ได้เพิ่มความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ในเดือนมกราคม ค.ศ.๑๙๓๕ แคว้นซาร์ซึ่งอยู่ใต้การปกครองของฝรั่งเศสมากกว่า ๑๔ ปี ก็ออกเสียงขอลับไปอยู่กับเยอรมนี ในเดือนมีนาคม มีการบังคับให้เข้ารับราชการทหารในเยอรมนีอีกครั้งหนึ่ง ในขณะที่ฝรั่งเศสกำลังขาดแคลนกำลังทหาร ใน ค.ศ.๑๙๓๕-๑๙๓๙ จำนวนทหารเกณฑ์ดเหลือเพียงครึ่งหนึ่ง ดังนั้นจึงมีการบังคับให้ยึดเวลาเข้ารับราชการทหารออกไปเป็น ๒ ปี พวกสังคมนิยมซึ่งมีลูมเป็นผู้นำได้ประณามระบบการทหาร และเขาประกาศว่าถ้าเยอรมันโจมตี พวกกรรมกรจะลุกขึ้นต่อสู้ป้องกันชนชั้นของตน

และประเทศ ด้วยความแข็งแรงกว่ากองทัพใด ๆ ในขณะนั้นนายทหารหนุ่มชื่อ ชาร์ลส์ เดอ โกลล์ (Charles de Gaulle) ซึ่งกำลังสนับสนุนแนวความคิดว่ารถถังเป็นเครื่องมือป้องกันที่ดีกว่ามือเปล่า ก็ถูกประณามว่าเป็นเผด็จการแบบฟาสซิสต์ในการที่มีความคิดเช่นนี้

อย่างไรก็ตาม ในเดือนเมษายน ค.ศ.๑๙๓๕ ได้มีการประชุมที่สเตรซา (Stresa) ซึ่งลาลาวาลได้เจรจากับมุสโสลินีและผู้นำอังกฤษในการรวมสามประเทศเข้าด้วยกัน มีการประกาศต่อต้านการปฏิเสศสนธิสัญญาที่ทำให้ยุโรปทั้งหมดมีสถานภาพเท่าเทียมกัน แต่อีกสองเดือนต่อมา รัฐบาลอังกฤษก็ไปเซ็นสัญญาทางการทหารเรียกเบอรัมปีโดยไม่มีการปรึกษากับพันธมิตรเลย ซึ่งเท่ากับเป็นการทรยศต่อนโยบายดังกล่าว ส่วนการเจรจากับรัสเซียสิ้นสุดลงในเดือนพฤษภาคม ปีเดียวกัน โดยมีแต่ฝรั่งเศสเท่านั้นที่ให้สัตยาบันในสัญญา

หลังจากนั้นอิตาลีก็หันไปรุกรานอะบิสซิเนีย (Abyssinia) ในฤดูใบไม้ร่วง ค.ศ. ๑๙๓๕ ซึ่งทำให้ฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาในฝรั่งเศสแตกแยกความคิดเห็นกันอีก ลาลาวาลได้สนับสนุนให้รัฐมนตรีต่างประเทศอังกฤษ เซอร์ซามูเอล ฮอร์ (Sir Samuel Hoare) ให้จัดการกับอิตาลี แต่ข้อตกลงระหว่างลาลาวาลและฮอร์ทำให้ชาวอังกฤษุ่นเคืองมาก ฮอร์จึงพ้นจากตำแหน่งในเดือนธันวาคม ค.ศ.๑๙๓๕ และในเดือนมกราคม ตัวลาลาวาลเองก็หมดอำนาจ

รัฐบาลรักษาการของฝรั่งเศสได้เริ่มเผชิญปัญหาหนัก ในเดือนมีนาคม ค.ศ.๑๙๓๖ ฮิตเลอร์ได้ประณามสัญญาโลคาร์โนและส่งทหารเข้ายึดครองไรน์แลนด์ ฝรั่งเศสและอังกฤษไม่พร้อมที่จะต่อต้าน ซึ่งทำให้ฮิตเลอร์ประสบความสำเร็จในการเล่นเกมครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดของเขา ผลของการส่งทหารเข้าไปในไรน์แลนด์ทำให้ระบบสัมพันธมิตรของฝรั่งเศสแตกสลาย พันมิตรฝ่ายยุโรปตะวันออกเห็นว่าถ้าหากเยอรมนีโจมตี ฝรั่งเศสจะไม่สามารถทำอะไรเป็นการป้องกันตนเองได้เลย ดังนั้นประเทศเหล่านี้จึงพยายามประนีประนอมและตกลงกันพวกนาซี เบลเยียมประกาศวางตัวเป็นกลาง สนธิสัญญาแวร์ซายส์ไร้ความหมาย ฝรั่งเศสเสื่อมตูลย์ในทางยุทธศาสตร์จนถึงที่สุด

ถึงตอนนี้แนวร่วมประชาชนได้มีอำนาจอีก เลออน บลูม ซึ่งเป็นผู้นำของรัฐบาลใหม่ ยึดแนวสันติภาพ เขาเผชิญกับสงครามกลางเมืองในสเปน ซึ่งเป็นปัญหาของรัฐบาลในครั้งหลังของปี ๑๙๓๖ พวกฝ่ายซ้ายขอให้แทรกแซงเพื่อช่วยพวกสาธารณรัฐของสเปน พวกฝ่ายขวาสนับสนุนนายพล ฟรังโก (Franco) บลูมประกาศว่า เหตุที่เขาไม่ช่วยรัฐบาลสเปนก็เพราะจะทำให้เกิดสงครามกลางเมืองในฝรั่งเศส ซึ่งเป็นการเสี่ยงการยอมรับว่าการแสวงหาสันติภาพของฝ่ายซ้ายเป็นเหตุผลที่แท้จริงของนโยบายเป็นกลาง ผลก็คือในขณะที่เยอรมนีและอิตาลีช่วยเหลือจอมเผด็จการฟาสซิสต์ คนใหม่ให้ตั้งตัวได้ที่สเปน ฝรั่งเศสได้แต่วางเฉย มุสโสลินีซึ่งเห็นว่าเยอรมนีเข้มแข็งกว่า ก็ได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับเยอรมนีโดยการลงนามในสัญญาเบอร์ลินโรม (Berlin - Rome Axis)

เมื่อไม่สามารถดำเนินนโยบายทั้งภายในและภายนอกให้ได้ผล รัฐบาลของแนวร่วมประชาชนก็ล้มในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๓๗ กามิล โชตองได้รับตำแหน่งแทนเลออน บลูม สถานการณ์ระหว่างประเทศ ถึงจุดวิกฤตอีกครั้งในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๘ ในขณะที่บลูมกลับเข้ารับตำแหน่งอีกครั้งหนึ่ง ฮิตเลอร์สามารถผนวกออสเตรีย บลูมได้จัดตั้งรัฐบาลรวมชาติ (National Union) แต่เขาก็ถูกฝ่ายขวาขับออกจากตำแหน่ง คาลาดีเยร์ได้เข้ามาแทนที่พร้อมกับรัฐบาลที่มี ปอล เรย์โนลด์ (Paul Reynold) และพวกที่เป็นกลางอีก ๓ คน รวมอยู่ด้วย

สถานการณ์ระหว่างประเทศเลวลงอีก เมื่อฮิตเลอร์ได้เข้ายึดดินแดนของเชคโกสโลวาเกียซึ่งมีชนกลุ่มน้อยชาวเยอรมันอาศัยอยู่ อังกฤษและฝรั่งเศสซึ่งไฝหาสันติภาพไม่อาจชดชวางได้ นายกรัฐมนตรีเนวิลล์ แชมเบอร์เลน (Neville Chamberlain) ของอังกฤษยินยอมให้เยอรมนีครอบครองแคว้นซูเตเตน (Sudeten) ในฝรั่งเศสพวกฝ่ายขวาสนับสนุนพวกนาซีอย่างเต็มที่และต่อต้านสงคราม แม้แต่รัฐมนตรีต่างประเทศคือจอร์จ บอนเน็ต (Georges Bonnet) ก็อยู่ในกลุ่มที่ไฝหาสันติภาพอย่างรุนแรง

ในวันที่ ๒๙ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๘ มีการประชุม ๔ มหาอำนาจที่มิวนิค (Munich) ผู้นำทั้ง ๔ คือ แชมเบอร์เลน คาลาดีเยร์ มุสโสลินี และฮิตเลอร์ประชุมกัน มหาอำนาจตะวันตก

ยอมรับเรื่องการแบ่งเชคโกสโลวาเกีย แม้ว่าข้อตกลงแห่งแวร์ซายส์และระบบสัมพันธมิตรของฝรั่งเศสจะล้มเหลว แต่ชาวฝรั่งเศสก็พอใจที่คาลาติแยร์สามารถนำประเทศผ่านวิกฤตการณ์ของการเกิดสงคราม ในเดือนธันวาคม รัฐมนตรีต่างประเทศของเยอรมนี ริบเบนทรอพ (Ribbentrop) ได้เดินทางมาปารีส เพื่อลงนามในประกาศแห่งมิตรภาพ

ปัญหาภายในประเทศ รัฐบาลประสบปัญหาความยุ่งยากทางเศรษฐกิจในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๓๔ คาลาติแยร์ซึ่งได้อำนาจเต็มในการจัดการเรื่องนี้ ก็ได้แต่งตั้งปอล เรย์โนลด์ นักการเมืองฝ่ายกลางให้เป็นรัฐมนตรีการคลัง เรย์โนลด์ใช้การเก็บภาษีระบบใหม่ ลดจำนวนข้าราชการและเพิ่มเวลาทำงานแต่ละสัปดาห์ แม้ว่าพวกกรรมกรและพรรคคอมมิวนิสต์จะทำการสไตรค์และต่อต้านแต่ก็ล้มเหลว พวกที่มีเงินจึงรู้สึกถึงความมั่นคง สถานการณ์ทางการเงินดีขึ้นมาก แต่การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในฝรั่งเศสยังคงล่าหลัง อย่างไรก็ตาม ฝรั่งเศสเริ่มต้น ค.ศ. ๑๙๓๔ ด้วยเสถียรภาพของสังคมและรัฐบาลที่น่าพอใจ ในเดือนเมษายนปีนั้นเอง คาลาติแยร์ก็ได้จัดการให้มีการเลือกตั้งซึ่งอัลแบร์ต เลอเบรอน (Albert Lebrun) ได้เป็นประธานาธิบดี

ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๓๔ สงครามกลางเมืองในสเปนได้สิ้นสุดลง ฝ่ายขวาในฝรั่งเศสแสดงความยินดี กฎของสภาฝรั่งเศสที่มักจะเริ่มด้วยฝ่ายซ้ายและจบลงด้วยฝ่ายขวาก็ปรากฏขึ้นมามาก เมื่อสภาซึ่งเคยจัดตั้งรัฐบาลแนวร่วมประชาชนได้ออกเสียงด้วยคะแนน ๓๖๓ : ๒๖๑ ยอมรับนายพลฟรังโก และทหารที่มีชื่อเสียงที่สุดของฝรั่งเศสคือจอมพลเปเตงก็ถูกส่งไปเป็นทูตเพื่อสมานไมตรีกับระบอบการปกครองใหม่ของสเปน

ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๔ กองทหารเยอรมันได้เข้าครอบครองส่วนที่เหลือของเชคโกสโลวาเกีย โดยไม่คำนึงถึงข้อตกลงที่มิวนิคเลย อังกฤษและฝรั่งเศสไม่สามารถทำอะไรได้ถึงตอนนี้ยังกฤษฎีได้พยายามหยุดยั้งการสงครามโดยรับรองว่าจะช่วยเหลือโปแลนด์หากถูกรุกรานซึ่งเท่ากับเป็นการรับรองแทนฝรั่งเศสด้วย เพราะฝ่ายหลังมีข้อผูกมัดที่จะต้องช่วยโปแลนด์อยู่แล้วตามสัญญาใน ค.ศ. ๑๙๓๑

อังกฤษและฝรั่งเศสหวังว่าถ้าอำนาจในยุโรปอยู่ในสภาพสมดุล สันติภาพจะได้รับการ
ธำรงไว้ ทั้งสองมหาอำนาจจึงได้พยายามดึงเอารัสเซียมาร่วมด้วยการส่งทูตทหารไปยังมอสโกใน
เดือนสิงหาคม แต่ว่าสายเกินไป เพราะในวันที่ ๒๑ สิงหาคม มีประกาศสัญญาไม่รุกรานกันระหว่าง
เยอรมนีและรัสเซีย แต่ไม่ได้กล่าวถึงความลับเรื่องการแบ่งส่วนโปแลนด์ บอนเนตพยายามป้องกัน
สงครามด้วยการสนับสนุนไม่ให้โปแลนด์ต่อต้านเยอรมนี ส่วนตาลาคีแยร์กลับเตรียมตัวที่จะรับ
สงครามหากหลีกเลี่ยงไม่ได้